

Независна комисија за праћење услова боравка у заводима,
поступање и поштовање људских права лица над којима се извршавају кривичне санкције
и друге мјере које је изрекао у кривичном поступку Суд Босне и Херцеговине,
страни судови за дјела предвиђена Кривичним законом Босне и Херцеговине
или међународним уговором чији је потписник Босна и Херцеговина,
или други суд у складу са законом Босне и Херцеговине

Број: 05/6-50-13-31-38-5/14
Сарајево, 04.03.2014. године

ИЗВЈЕШТАЈ

**о раду Независне комисије за праћење услова боравка у заводима,
поступање и поштовање људских права лица над којима се
извршавају кривичне санкције и друге мјере које је изрекао у
кривичном поступку Суд Босне и Херцеговине, страни судови за дјела
предвиђена Кривичним законом Босне и Херцеговине или
међународним уговором чија је потписница Босна и Херцеговина, или
други суд у складу са законом Босне и Херцеговине**

за 2013. годину

Март 2014.

САДРЖАЈ

ПОГЛАВЉЕ I - УВОДНЕ НАПОМЕНЕ	3
ПОГЛАВЉЕ II - НАДЛЕЖНОСТИ НЕЗАВИСНЕ КОМИСИЈЕ	4
ПОГЛАВЉЕ III - ИЗВРШЕЊЕ ЗАДАТАКА ИЗ НАДЛЕЖНОСТИ НЕЗАВИСНЕ КОМИСИЈЕ У 2013. ГОДИНИ	5
Одјељак А. – Реализација задатака одржавањем сједница Независне комисије	5
1. Усвајање Извјештаја о раду Независне комисије за 2012. годину.....	6
2. Реализација закључака Дома народа Парламентарне скупштине БиХ	7
3. Пројекција буџета Независне комисије за 2014. годину	7
Одјељак Б. - Посјете Независне комисије казнено-поправним заводима	7
1. Посјета КПЗ-у Сарајево и одјељењу Игман.....	8
2. Посјета КПЗ-у Источно Сарајево “Кула“	19
3. Ненајављена посјета КПЗ-у Бања Лука.....	25
4. Посјета КПЗ-у Бусовача.....	28
5. Посјета КПЗ-у Орашје	35
6. Посјета КПЗ-у Бијељина.....	41
7. Посјета Притворској јединици на државном нивоу	48
8. Посјета КПЗ-у Мостар.....	53
9. Посјета КПЗ-у Требиње.....	59
10. Ненајављена посјета Притворској јединици на државном нивоу.....	63
Одјељак Ц. - Сарадња са другим институцијама у БиХ	66
Одјељак Д. - Јавност рада	66
Одјељак Е. - Административно-техничка подршка у раду	66
ПОГЛАВЉЕ IV - ЕВИДЕНЦИЈА РЕАЛИЗАЦИЈЕ ПРЕПОРУКА	66
ПОГЛАВЉЕ V. ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА И ПРЕПОРУКЕ	85
a) Закључна разматрања.....	85
b) Препоруке.....	89

На основу члана 48. став (9) Закона Босне и Херцеговине о извршењу кривичних санкција, притвора и других мјера - пречишћени текст („Службени гласник БиХ“, бр. 12/10 и 100/13) и члана 2. став (6) Пословника о раду Независне комисије за праћење услова боравка у заводима, поступање и поштовање људских права лица над којима се извршавају кривичне санкције и друге мјере које је изрекао у кривичном поступку Суд Босне и Херцеговине, страни судови за дјела предвиђена Кривичним законом Босне и Херцеговине или међународним уговором чија је потписница Босна и Херцеговина, или други суд у складу са законом Босне и Херцеговине, Независна комисија за праћење услова боравка у заводима, поступање и поштовање људских права лица над којима се извршавају кривичне санкције и друге мјере које је изрекао у кривичном поступку Суд Босне и Херцеговине, страни судови за дјела предвиђена Кривичним законом Босне и Херцеговине или међународним уговором чија је потписница Босна и Херцеговина, или други суд у складу са законом Босне и Херцеговине, на 30. сједници, одржаној 28. 02. 2013. године, усвојила је и Парламентарној скупштини БиХ подноси сљедећи

ИЗВЈЕШТАЈ

о раду Независне комисије за праћење услова боравка у заводима, поступање и поштовање људских права лица над којима се извршавају кривичне санкције и друге мјере које је изрекао у кривичном поступку Суд Босне и Херцеговине, страни судови за дјела предвиђена Кривичним законом Босне и Херцеговине или међународним уговором чија је потписница Босна и Херцеговина, или други суд у складу са законом Босне и Херцеговине за 2013. годину

ПОГЛАВЉЕ I - УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

У складу са чланом 48. став 9. Закона Босне и Херцеговине о извршењу кривичних санкција, притвора и других мјера – пречишћени текст („Службени гласник БиХ“, број 12/10 и 100/13), Парламентарна скупштина БиХ, на 76. сједници Представничког дома одржаној 21. 04. 2010, и на 47. сједници Дома народа, одржаној 24. 06. 2010. године, донијела је Одлуку о именовању чланова Независне комисије за праћење услова боравка у заводима, поступање и поштовање људских права лица над којима се извршавају кривичне санкције и друге мјере које је изрекао у кривичном поступку Суд Босне и Херцеговине, страни судови за дјела предвиђена Кривичним законом Босне и Херцеговине или међународним уговором чији је потписник Босна и Херцеговина или други суд у складу са законом Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, број 54/10), на мандат од пет година, у саставу:

1. Миле Ласић,
2. Семиха Боровац,
3. Предраг Црногорац,

4. Дамир Чачковић и
5. Милана Шкипина.

Конститутивна сједница Независне комисије за праћење услова боравка у заводима, поступање и поштовање људских права лица над којима се извршавају кривичне санкције и друге мјере које је изрекао у кривичном поступку Суд Босне и Херцеговине, страни судови за дјела предвиђена Кривичним законом Босне и Херцеговине или међународним уговором чији је потписник Босна и Херцеговина или други суд у складу са законом Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Независна комисија) одржана је 14. 09. 2010. године, када су за предсједника и првог и другог замјеника предсједника изабрани:

1. Миле Ласић, предсједник,
2. Семиха Боровац, прва замјеница предсједника, и
3. Предраг Црногорац, други замјеник предсједника.

Независна комисија је у свом раду независна у оквиру важећих домаћих прописа и међународноправних инструмената. Сви надлежни органи, институције и установе у Босни и Херцеговини, правна и физичка лица дужни су да Независној комисији дају све податке и информације, обезбиједи и дају све материјале значајне за њен рад, те да пруже сву неопходну помоћ потребну за несметано и законито поступање Независне комисије из њеног дјелокруга. Независна комисија дјелује искључиво на професионалним основама, не заступајући, не штитећи нити подривајући интересе било које политичке партије, регистроване организације или удружења, или било којег конститутивног народа или појединца у Босни и Херцеговини. Чланови Независне комисије раде на сједницама и оперативно на терену у казнено-поправним и другим установама на територији БиХ, у којима су затворена или притворена лица.

О питањима из своје надлежности Независна комисија доноси годишњи план рада, финансијски план рада, годишњи извјештај о раду, извјештај о реализацији финансијског плана, извјештај о стању и чињеницама које су утврђене након посјете и контроле у заводима (установама), одлуке, закључке и друге акте у складу са законом и својим пословником.

ПОГЛАВЉЕ II - НАДЛЕЖНОСТ НЕЗАВИСНЕ КОМИСИЈЕ

Основна надлежност Независне комисије је праћење услова боравка у заводима, поступање и остваривање људских права лица која издржавају кривичне санкције и друге мјере које је изрекао у кривичном поступку Суд БиХ, страни судови за дјела предвиђена Кривичним законом БиХ или међународним уговором чија је потписница БиХ или други суд у складу са законом БиХ, члан 48. став 1. Закона БиХ о извршењу кривичних санкција, притвора и других мјера - пречишћени текст („Службени гласник БиХ“, број 12/10 и 100/13), чланом 10. Пословника о раду Независне комисије („Службени гласник БиХ“, број 23/11).

Независна комисија може пратити рад завода самостално или у сарадњи са инспекторским и другим надзорним тијелима. Такође, може сарађивати са међународним и другим установама овлашћеним за праћење и остваривање људских права и основних слобода у складу са законима и одговарајућим међународним документима.

Независна комисија даје препорке надлежним органима БиХ с циљем побољшања стандарда смјештаја, побољшања поступања и поштовања људских права лица над којима се извршавају кривичне санкције или друге мјере, даје приједлоге и примједбе које се односе на постојеће законе или друге прописе засноване на закону из области извршења кривичних санкција, обавља повјерљиве разговоре с притвореницима или затвореницима уз приступ свим заводима, доставља извјештаје управнику завода и надлежним министарствима правде, прикупља, обрађује и потражује податке из своје надлежности као и друге радње из области независног праћења у складу са законом БиХ, члан 48. став (7) Закона БиХ о извршењу кривичних санкција, притвора и других мјера - пречишћени текст („Службени гласник БиХ“, број 12/10 и 100/13).

С циљем предузимања одговарајућих радњи или мјера, у складу са чланом 48. став (11) Закона Босне и Херцеговине о извршењу кривичних санкција, притвора и других мјера („Службени гласник БиХ“, број 12/10 и 100/13), подноси годишњи извјештај о раду Парламентарној скупштини БиХ и Министарству правде БиХ.

ПОГЛАВЉЕ III - ИЗВРШЕЊЕ ЗАДАТАКА ИЗ НАДЛЕЖНОСТИ НЕЗАВИСНЕ КОМИСИЈЕ У 2013. ГОДИНИ

У овом извјештајном периоду Независна комисија реализовала је планиране активности одржавањем сједница и најављеним детаљним и ненајављеним ад хок посјетама казнено-поправним заводима у БиХ.

Одјељак А. - Реализација задатака одржавањем сједница Независне комисије

Од 01.01.2013. до 31.12.2013. године Независна комисија је одржала осам сједница, и то:

29. сједница	одржана 31.01.2013.	12 тачака дневног реда
30. сједница	одржана 28.02.2013.	6 тачака дневног реда
31. сједница	одржана 30.04.2013.	4 тачака дневног реда
32. сједница	одржана 31.05.2013.	5 тачака дневног реда
33. сједница	одржана 22.07.2013.	5 тачке дневног реда
34. сједница	одржана 27.09.2013.	8 тачака дневног реда
35. сједница	одржана 08.11.2013.	10 тачака дневног реда
36. сједница	одржана 19.12.2013.	7 тачака дневног реда

На овим сједницама Независна комисија разматрала је и усвојила укупно 57 тачака дневног реда, а у оквиру текућих питања разматрано је 20 подтачака. Обрађено је и припремљено 67 аката и предмета који су отпремљени на одређене адресе (управе КПЗ-а, Министарство правде БиХ, Суд БиХ, Федерално министарство правде, одређени затвореници и притвореници у КПЗ-има и сл.).

Једногласно су усвојени записници са сједница, те записници и извјештаји о обављеним посјетама казнено-поправним заводима који су приказани у Одјелјку Б. Посјете Независне комисије казнено-поправним заводима у БиХ.

1. Усвајање Извјештаја о раду Независне комисије за 2012. годину

Представнички дом Парламентарне скупштине БиХ је на 49. сједници, одржаној 08. 07. 2013. године, а Дом народа Парламентарне скупштине БиХ на 31. сједници, одржаној 23. 07. 2013. године, усвојио је Годишњи извјештај о раду Независне комисије за период од 01.01.2012. до 31.12.2012. године са сљедећим закључцима:

1. Надлежне институције треба да убрзају активности потребне за изградњу државног затвора, чиме ће се затвореници и притвореници из надлежности Независне комисије ставити у једнак положај уз побољшање услова њиховог смјештаја и поштовања људских права и основних слобода.

2. Надлежне државне и ентитетске институције треба да обезбиједи финансијска средства за побољшање услова боравка у свим казнено-поправним заводима у БиХ, а која ће приоритетно бити усмјерена на реконструкцију постојећих и изградњу нових објеката, као и запошљавање пријекто потребног заводског стручног особља (васпитно особље, здравствено особље и особље на осигурању).

3. Надлежни органи Федерације БиХ, Републике Српске и Брчко Дистрикта БиХ треба да ускладе своје законе из ове области са ЗИКС-ом БиХ (чл. 227), као и друге прописе са Министарство правде БиХ. Потребно је донијети и подзаконске акте, а све у сврху једнаког поступања са затвореницима и притвореницима на цијелој територији БиХ.

4. Независна комисија ће наставити захтијевати од казнено-поправних завода у Босни и Херцеговини да у одређеном року доставе повратне информације о реализацији препорука које се односе на недостатке уочене за вријеме посјета заводима, те да прикупљене информације доставља Заједничкој комисији за људска права, права дјетета, младе, имиграцију, избјеглице, азил и етику Парламентарне скупштине БиХ.

5. Представнички дом и Дом народа Парламентарне скупштине БиХ тражи од Суда БиХ да, у складу са надлежностима Независне комисије дефинисаним у члану 48. Закона БиХ о извршењу кривичних санкција, притвора и других мјера, омогући њен несметан рад и комуникацију са свим притвореницима и у свим КПЗ-овима, као и преглед просторија у којима су притвореници смјештени.

2. Реализација закључака Дома народа Парламентарне скупштине БиХ

Независна комисија је, у складу са Закључком бр. 1 Дома народа Парламентарне скупштине БиХ, усвојеним на 18. сједници, успоставила Евиденцију реализације препорука за побољшање услова боравка затворених лица у казнено-поправним заводима, како би пратила реализацију препорука датих казнено-поправним заводима након обављених посјета и обавезала заводе да редовно извјештавају Независну комисију о реализованим препорукама које се односе на уочене недостатке.

Повратне информације прикупљене из обављених посјета Независна комисија је сходно наведеном закључку доставила Заједничкој комисији за људска права, права дјетета, младе, имиграцију, избјеглице, азил и етику Парламентарне скупштине БиХ.

Заједничка комисија за људска права, права дјетета, маледе, имиграцију, избјеглице, азил и етику Парламентарне скупштине БиХ је на 24. сједници, одржаној 22. 05. 2013. године, примила к знању Евиденцију реализације препорука за побољшање услова боравка затворених лица у казнено-поправним заводима.

3. Пројекција буџета Независне комисије за 2014. годину

Независна комисија је на 33. сједници усвојила Финансијски план и програм за 2014. годину. Наглашено је да је поступљено у складу са Инструкцијом за израду пројекције буџета за 2014. годину којом је сугерисано свим корисницима да улазни параметри буду у оквиру усвојеног буџета за 2013. годину.

У складу са чланом 11. став д) Пословника Независне комисије (“Службени гласник бр. 23/11”), Заједничкој комисији за административне послове достављен је Финансијски план и програм Независне комисије за 2014. годину који је примљен к знању на 18. сједници, одржаној 30. 12. 2013. године.

Одјељак Б. - Посјете Независне комисије казнено-поправним заводима у БиХ

У 2013. години (од 01.01. до 31.12.) Независна комисија извршила је надзор над десет казнено-поправних завода - осам најављених контролних посјета и двије ненајављене ад хок посјете, и то:

1. Посјета КПЗ-у Сарајево и одјељењу Игман	22.03.2013. године
2. Посјета КПЗ-у Источно Сарајево“Кула“	22.07.2013. године
3. Ненајављена посјета КПЗ-у Бања Лука	24.07.2013. године
4. Посјета КПЗ-у Бусовача	09.09.2013. године
5. Посјета КПЗ-у Орашје	10.10.2013. године
6. Посјета КПЗ-у Бијељина	11.10.2013. године
7. Посјета Притворској јединици на државном нивоу	08.11.2013. године
8. Посјета КПЗ-у Мостар	28.11.2013. године
9. Посјета КПЗ-у Требиње	29.11.2013. године
10. Ненајављена посјета Притворској јединици на државном нивоу	19.12.2013. године

О овим посјетама сачињени су извјештаји који су **једногласно** усвојени на сједницама Независне комисије. Независна комисија је за сваку посјету усвојила посебан извјештај о стању и чињеницама које су утврђене, а чији су саставни дио и примједбе упућене заводском особљу, односно заводу. У складу с Пословником о раду, примјерци извјештаја достављени су заводима, с препорукама и роковима за отклањање уочених недостатака и неправилности, и Министарству правде БиХ које Независној комисији пружа стручну помоћ у раду.

1. Посјета КПЗ-у Сарајево и одјељењу Игман 22. 03. 2013. године

Најављена контролна посјета Казнено-поправном заводу Сарајево као и објекту Завода смјештеном на Игману обављена је 22.3.2013. године. Током посјете обављен је разговор са: директором Алијом Бербекићем, замјеником директора Младеном Крпаном, помоћником директора за третман и преваспитање Феридом Никшићем, медицинским техничаром Алмиром Хасковићем, шефицом кухиње Нисветом Сиповић, командиром објекта на Игману Нијазом Омерагићем и васпитачем Амером Софтићем.

Циљ посјете је био: 1. Контрола реализације препорука датих у Извјештају од 07. 12. 2011. год. I 2. Утврђивање услова боравка и поштовање љедских права у објекту Завода смјештеном на Игману.

I Прегледом у Главној згради завода обухваћена је:

1. Контрола Извјештаја о реализацији препорука које је Завод у писаној форми доставио Независној комисији 12. 12. 2012. године.
2. Непосредна контрола препорука увидом на лицу мјеста.

ПРЕПОРУКА - 1

Главна зграда КПЗ-а Сарајево у којој је смјештено Притворско одјељење и мањи број затвореника прилично је нефункционална јер се користи само њен дио, и то приземље и три спрата: трећи, четврти и пети спрат, што Завод чини неперспективним. На овај начин су поједини дијелови Завода, и то собе у којима су смјештени притвореници, физички одвојени од других дијелова (просторије за посјету, круг за шетњу, кухиња) и спојени алтернативним и приручним прилазима. Из тих разлога препоручује се да Министарство правде Федерације БиХ предузме одговарајуће мјере како би се и остали дијелови зграде, и то први и други спрат, а које тренутно користи Суд, дали на коришћење КПЗ-у Сарајево. На овај начин објекат КПЗ-а Сарајево чинио би једну функционалну и природну цјелину, чиме би се знатно побољшали услови боравка затвореника. Осим тога, просторије Суда на првом и другом спрату окренуте су према кругу за шетњу Завода тако да све особе које се налазе или се затекну у тим собама могу гледати притворенике за вријеме шетње, што представља не само безбједносни проблем него може угрозити и основна људска права притвореника јер могу бити изложени порузи и вријеђењу од других лица.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

1. У извјештају Завода на ову препоруку није директно одговорено изузев „да ће се предузимати неопходне мјере с циљем што краћег боравка осуђених лица у овом заводу и измјештање у условније просторије у одјељењима Игман и Устиколина.
2. Непосредном контролом препорука констатовано је сљедеће:
 - Главна зграда Завода је још увијек нефункционална јер се и даље користе само три спрата. Према изјави заводске управе, Федерално министарство правде до сада још увијек није предузело никакве активности везано за враћање дијелова објекта у власништво Завода. Непосредним увидом у писану преписку између Завода и Федералног министарства правде може се закључити да од 2006. године нема нове преписке између Завода и Федералног министарства правде на рјешавању овог проблема. Према изјави директора Завода, преписка није обављена јер су коришћене прилике да се на састанцима са представницима Министарства актуелизује ово питање.
 - И даље простор од око 662,90м² користе правосудне институције (од 1988. године)

Остаје обавеза Завода да у сарадњи са Федералним министарством правде предузима одговарајуће мјере како би се дијелови зграде вратили на коришћење Заводу.

ПРЕПОРУКА - 2

Неопходно је што прије завршити започете радове на реконструкцији водоводне и канализационе мреже и купатила у Приворском одјељењу. Наиме, ти радови су дјелимично завршени на петом спрату тако да су собе у том дијелу у знатно бољем стању од соба у осталим дијеловима Завода. Међутим, велики проблем у свим собама су купатила која немају топлу воду, тако да личну хигијену одржавају у једном заједничком купатилу у којем имају право да се купају два пута седмично. И ово заједничко купатило потребно је реновирати, а нарочито физички одвојити три туш-кабине, које се тренутно тамо налазе, како би се омогућила минимална интима затвореника. На овај начин притвореницима није обезбијеђена сваког дана довољна количина топле воде за одржавање личне хигијене - члан 24. Правилника о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције, мјера притвора или других мјера БиХ - нити им је омогућено купање најмање једном дневно - члан 25. став 3. Правилника о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције, мјера притвора или других мјера БиХ („Службени гласник БиХ”, број 55/09).

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

1. У Извјештају Завода о реализацији препоруке одговорено је сљедеће: започете радове на реконструкцији водоводне и канализационе мреже извођачи радова су завршили, а у наредном периоду спроводиће се активности на изналажењу

материјално-техничких средстава и осигурања наставка радова на реконструкцији мреже, те отклоњању уочених недостатака као што су затварање туш-кабина и др.

2. Непосредном контролом препорука констатовано је сљедеће:

- реконструисана је канализациона и водоводна мрежа на петом спрату,
- према изјави директора Завода, на четвртном и трећем спрату није урађена реконструкција канализационе и водоводне мреже због недостатка финансијских средстава,
- санитарни чвор у собама бр. 4 и 5 на трећем спрату је у изузетно лошем стању, тако да се због неурађене канализационе мреже неугодан мирис шири по просторијама,
- заједничко купатило на петом спрату је реновирано на начин како је препоручено тако што су туш-кабине одвојене преградама. Купатило је у добром стању, чисто и уредно,
- на петом спрату у великим собама у оквиру мокрог чвора обезбијеђена је топла вода 24 сата и притвореницима је омогућено одржавање хигијене у собама,
- на трећем и четвртном спрату и даље нема топле воде а само у просторији у којој су смјештене притворенице има уграђен бојлер,
- купање за осуђена и притворена лица обавља се два пута седмично и у погледу дате препоруке стање се није поправило.

Остаје обавеза Завода да у складу са Правилником о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције, мјере притвора или других мјера БиХ омогући купање осуђеника и притвореника једном дневно а не два пута седмично како је то садашња пракса.

ПРЕПОРУКА - 3

Смјештајни услови у Притворском одјељењу КПЗ-а Сарајево су прилично лоши, иако се, према изјави директора, планирају радови на стварању бољих услова (реновирање). Собе Притворског одјељења су задовољавајуће величине за број притвореника који се у њима налазе. Међутим, Завод нема никакве пратеће садржаје који би притвореницима омогућили да обављају различите сврсисходне активности ван својих соба. Притвореници на располагању имају само сат времена за шетњу на отвореном, а преостала 23 сата дневно проводе у својим собама у којима чак и једу. На овај начин саме собе престају да буду само спаваонице, те постају и просторије за дневни боравак и обједовање па су, по својој квадратури, неодговарајући за притворенике који се у њима налазе. Из тих разлога потребно је да Министарство правде Федерације БиХ и КПЗ Сарајево предузму потребне мјере с циљем побољшавања инфраструктуре Завода, односно изградње пратећих садржаја који ће омогућити притвореницима да један дио дана проводе изван својих соба те да буду

укључени у сврсисходне различите активности. С тим циљем потребно је притвореницима обезбиједити шетњу на отвореном у трајању од најмање два сата, те неке просторије у објекту Завода у којима ће се бавити спротским и другим друштвеним активностима (просторија дневног боравка, теретана, читаоница, стони тенис и сл.). Потребно је обезбиједити адекватан круг за шетњу са наткривеним дијелом, чиме би се затвореницима омогућио боравак на отвореном и у случају лоших временских услова. С обзиром да Завод располаже ограниченим простором, ови циљеви могу се постићи на два начина, и то: смањивањем броја затвореника или проширивањем капацитета Завода.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

1. У Извјештају о реализацији препорука одговорено је сљедеће: „Уз одређена финансијска улагања у наредном периоду адаптираће се одређени простор те тако простор који је био мање искоришћен ставити у функцију и добити простор за неке заједничке активности, што би омогућило да лица дуже бораве изван својих соба у којима су до сада боравили највећи дио дана.“
2. Непосредном контролом препорука констатовано је сљедеће:
 - У Притворском одјељењу извршен је обилазак три собе: бр. 60, 83 и 89 у којима су у вријеме посјете били смјештени притвореници које је притворио Суд БиХ. У соби бр. 60 која се налази на четвртом спрату налазила су се два притвореника. Соба има два лежаја, ТВ пријемник, сто и столице, ормарић те клозет са умиваоником који није потпуно одвојен преградним зидом од остатка просторије. У соби бр. 83 која се налази на петом спрату налази се шест лежаја, у вријеме посјете у соби је било пет притвореника. У соби се налази ТВ пријемник, сто и столице, ормарићи те издвојено купатило које је реконструисано. Соба је чиста и уредна али је претрпана тако да нема довољно слободног простора за шест особа. У соби бр. 89 која се такође налази на петом спрату затечено је шест притвореника а соба има 10 лежајева. У соби се налази ТВ пријемник, сто и столице, ормарићи те издвојено купатило које је реконструисано. Соба је чиста и уредна, али у случају да се у њу смјести 10 особа, изгледала би претрпано.
 - Побољшање услова боравка извршено је само у седам соба на петом спрату.
 - Није урађено наткривање круга за шетњу тако да се и даље нарушава право на боравак на отвореном јер се шетња организује на један сат дневно умјесто два сата, али и то само у случају када дозвољавају временске прилике.
 - Притвореници и даље немају никакве слободне активности а храна се и даље доноси у просторије у којима бораве.

Остаје обавеза Завода да:

- **реконструирати просторије као што је соба бр. 60 јер још увијек нису обезбијеђени услови у погледу задовољавања основних потреба личне хигијене и приватности,**
- **у погледу услова боравка у великим собама на петом спрату (посебно соба бр. 83 и 89), провјери квадратуре соба у којима су смјештени притвореници у смислу задовољавања потреба стандарда од 4 м² и 10 м² за сваку собу како је то прописао чланом 66. Закона о извршењу кривичних санкција**

БиХ (пречишћени текст - “Службени гласник БиХ”, број 12/10) и чланом 27. Правилника о кућном реду у установама за издржавање кривичних санкције, мјере притвора или других мјера БиХ (пречишћени текст - “Службени гласник БиХ”, број 55/09),

- обезбиједи свима а посебно притвореницима боравак на отвореном од најмање два сата дневно сходно члану 84. Закона о извршењу кривичних санкција БиХ (пречишћени текст - “Службени гласник БиХ”, број 12/10),
- наткрије круг за шетњу како би се осуђеницима и притвореницима омогућио боравак на отвореном и у случају лоших временских услова.

ПРЕПОРУКА - 4

Потребно је побољшати услове боравака затвореника који се налазе у главној згради. Наиме, ови затвореници су већином смјештени у приземљу у двије спаваонице које су претрпане, усљед чега је слаба вентилација и нема довољно дневног свјетла. Из тог разлога потребно је хитно смањити број затвореника који се у њима налазе. Ово је нарочито битно јер ови затвореници имају одличне друге услове и на располагању имају велики дневни боравак са пратећим садржајима и потпуно реновирано и уредно купатило и санитарни чвор.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

1. У Извјештају о реализацији препорука одговорено је сљедеће: „С циљем побољшања животних услова, оспособљени су нови простори на трећем спрату Завода. Тачније, измјестили смо спаваонице у којима ће боравити лица у вријеме предвиђено кућним редом, а дневне активности обављаће у дневном бораваку.“
2. Непосредном контролом препорука констатовано је сљедеће:
 - Побољшани су услови боравака осуђеника на начин да су испоштоване препоруке Независне комисије у вези са уређењем простора у приземљу.
 - Реконструкција приземља уређена је на начин да су осуђеници из приземља пребачени на трећи спрат и то у нови реконструисани простор.
 - Простор у приземљу сада се у потпуности користи за дневни боравак осуђеника. У оквиру овог простора налази се и теретана у којој су смјештене справе за вјежбање.
 - Осуђеници и даље немају никаквих организованих заједничких активности које би требало да буду саставни дио васпитног третмана. Не постоји ниједна секција за слободне активности нити било каква радна окупација.

Остаје обавеза Завода да за осуђена лица организује слободне активности као допунски облик општег и стручног усавршавања ради стицања позитивних навика и рационалног коришћења слободног времена а сходно члану 87. Закона о извршењу кривичних санкција БиХ (пречишћени текст - “Службени гласник БиХ”, број 12/10).

ПРЕПОРУКА - 5

Потребно је формирати посебно одјељење затвореница и притвореница које ће бити физички одвојено од одјељења затвореника и притвореника, те у њему, као заводско особље, запослити довољан број жена.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

1. У Извјештају о реализацији препорука није дат одговор на ову препоруку.
2. Непосредном контролом препорука констатовано је сљедеће:
 - препорука није реализована, и даље се притворенице налазе у једној соби на одјељењу за мушкарце,
 - није извршено упошљавање стражара жена тако да се и даље задржава пракса да поред ове собе дежурају женски стражари током дана док у ноћним сатима ове просторије обезбјеђују стражари мушкарци.

Остаје обавеза завода да у складу са Законом о извршењу кривичних санкција БиХ формира посебно одјељење за притворенице које ће и физички бити одвојено од одјељење за мушкарце.

ПРЕПОРУКА - 6

Потребно је и побољшати здравствену заштиту затвореника па с тим циљем стално ангажовати љекара у заводској амбуланти и набавити медицинску опрему која недостаје (мини лабораторија, ЕКГ, уређаји за реанимацију). Такође је потребно завршити започете радове на изградњи болесничке собе.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

1. У Извјештају о реализацији препорука одговорено је сљедеће: „Због кадровске непопуњености у Сектору за здравствену заштиту, сталним ангажовањем љекара у заводској амбуланти није било могуће извршити ни набавку техничке опреме као ни реализовати бољи вид здравствене заштите. У наредном периоду треба прибавити сагласност владе за попуњавање упражњених радних мјеста у овом сектору и тиме уз стручне препоруке рад здравствене службе подићи на виши ниво.“
2. Непосредном контролом препорука констатовано је сљедеће:
 - Завод још увијек не посједује стално запосленог љекара, него има закључен уговор о раду са неуропсихијатром, интернистом, стоматологом те психологом који долазе два пута седмично а по потреби и чешће.
 - Завод не посједује стационар, али је обезбијеђена једна просторија која је уређена као болесничка соба са шест лежаја.

Остаје обавеза Завода да побољша медицинску заштиту у смислу ангажовања стално запосленог љекара у заводској амбуланти како би се избјегло чекање на прегледе, на шта и даље указују затвореници, а обавио и благовремен љекарски преглед приликом пријема у Завод.

ПРЕПОРУКА - 7

Иако је хигијена у собама у којима су смјештени затвореници задовољавајућа, ипак је потребно редовно контролисати хигијену у собама и о томе водити контролну књигу хигијенских прегледа као што је то предвиђено чланом 32. Правилника о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције, мјера притвора или других мјера БиХ - пречишћени текст („Службени гласник БиХ”, број 55/09).

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

1. У Извјештају о реализацији препорука није дат одговор на ову препоруку.
2. Непосредном контролом препорука констатовано је сљедеће:
 - према изјави медицинског техничара, успостављена је редовна контрола хигијене у собама, али о томе се још увијек не води евиденција. Евиденција се води само када се врши дезинфекција соба.
 - На појединим лежајевима у болесничкој соби у вријеме посјете постељина је била прљава.

Остаје обавеза Завода да:

- редовно контролише хигијену у собама и о томе води контролну књигу хигијенских прегледа сходну члану 32. Правилника о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције, мјере притвора или других мјера БиХ (пречишћени текст - “Службени гласник БиХ”, број 55/09),
- редовно врши замјену постељине на свим креветима које користе осуђеници и притвореници, тј. сваких 15 дана а по потреби и чешће сходно члану 21. Правилника о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције, мјере притвора или других мјера БиХ (пречишћени текст - “Службени гласник БиХ”, број 55/09).

ПРЕПОРУКА - 8

Потребно је да здравствени радник редовно обилази кухињу и провјерава хигијенске услове, начин припремања хране, квалитет намирница и калоричну вриједност хране, као и здравствено стање лица која раде у кухиње, као што је то предвиђено чланом 45. Правилника о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције, мјера притвора или других мјера БиХ („Службени гласник БиХ”, број 55/09).

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

1. У Извјештају о реализацији препорука одговорено је сљедеће: „Недостаци у погледу контроле прехранбених намирница и провјере хигијенских услова су отклоњени. Потребна евиденција обилазака и контроле је ажурирана, а сва лица која се радно ангажују на припреми оброка подвргнути су санитарној контроли.”
2. Непосредном контролом препорука констатовано је сљедеће:
 - да су отклоњени недостаци везани за контролу прехранбених намирница на начин да је успостављена уредна евиденција контроле припреме хране и хигијене коју за сваки оброк потписује кувар и медицински техничар,
 - узорци хране се чувају у фрижидеру 24 сата,
 - храна за осуђенике и притворенике се припрема на основу седмичних јеловника које сачињавају кувари, магационер, осуђенички колектив и директор,
 - увидом у садржај јеловника констатовано је да у њему није свакодневно заступљено воће.

Остаје обавеза Завода да:

- узорке хране чува у посебном фрижидеру 72 а не 24 сата каква је садашња пракса а сходно члану 40. став 5. Правилника о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције, мјере притвора или других мјера БиХ (пречишћени текст - “Службени гласник БиХ”, број 55/09),
- у седмичне јеловнике уврстити салату барем три пута седмично а воће свакодневно сходно члану 41. став 2. Правилника о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције, мјере притвора или других мјера БиХ (пречишћени текст - “Службени гласник БиХ”, број 55/09).

II Извршеном посјетом објекта на Игману утврђено је сљедеће:

1. Затвореници су смјештени у једном објекту у којем се налази 10 соба са два до осам лежаја, а састоји се од приземља и првог спрата. На првом спрату се налази девет соба, а једна соба се налази у приземљу.

Обављен је преглед три собе у којима су смјештени затвореници којима је кривичну санкцију изрекао Суд БиХ, и то соба: број 3, број 5 и број 9. У соби број 3 налазе се четири лежаја, у соби број 5 осам а у соби број 9 пет лежаја. У свим собама се налазе сто и столице као и ормари за гардеробу, али без ТВ пријемника.

У ходнику се налазе ормарићи у којима затвореници држе своју обућу.

Затвореници на располагању имају два дневна боравка, од којих је један за пушаче а други за непушаче, у којима се налазе столови и столице, ТВ пријемник и друштвене игре. Дневни боравак за непушаче се уједно користи и као сала за ручавање.

2. Затвореници на располагању имају један заједнички санитарни чвор са двије одвојене клозетске кабине, два писоара и два умиваоника. Санитарни чвор је чист и уредан али га је потребно реновирати.

Купатило има три кабине одвојене параванима, четири умиваоника и изидану ниску каду за прање ногу са двије славине. Ова када је у доста лошем стању, плочице су испуцале а славине покварене.

3. Храна за затворенике припрема се у кухињи која се налази у склопу објекта. Према изјави куvara Нисвета Сиповића, храна се припрема према јеловницима у Главној згради. Од сваког obroка чувају се узорци хране у фрижидеру 24 сата. Књига исхране и књига контроле кухиње не воде се уредно, него само једном седмично када долази медицински техничар.

Затвореници имају и могућност да наручују производе у кантини која је смјештена у Главној згради тако да им се ти производи доносе једном седмично.

4. Затвореници редовно бораве на отвореном, за шта им је на располагању већи спортски терен са головима и кошевима, мањи наткривени шадрван те приручни објекат са справама за фитнес. Затвореници на располагању имају и солидно опремљену библиотеку, али немају организоване секције.

5. У Одјелењу на Игману није организована здравствена заштита тако да медицински техничар долази само четвртом. Затвореници се за љекарски преглед морају најавити те их након тога воде на преглед у Главну зграду.

Према изјави заводског особља, медицинску терапију затвореницима дају затворски стражари према упутама медицинског техничара а истичу велики проблем са терапијама зависника од наркотичких средства којих има око 20.

6. Затвореници имају могућност коришћења телефонске говорнице “ТЗ” мреже те право да комуницирају са седам унапријед одобрених бројева.

У објекту нема просторија за посјете тако да затвореници посјете примају у Главној згради. Према изјави затвореника и заводског особља, затвореници који користе допусте не могу примати посјете.

7. Затвореници исламске вјероисповијести имају на располагању вјерску просторију док се затвореници осталих вјероисповјести превозе до Главне зграде те тамо користе вјерске просторије.

8. Према изјави заводског особља, отприлике половина затвореника је радно ангажована, и то у пластеницима, радионицама, кухињи и за одржавање круга.

Током посјете обављен је и разговор са свим затвореницима и притвореницима којима је санкцију, односно мјеру изрекао Суд БиХ, а који су том приликом изнијели сљедеће примједбе:

1. Недовољно је дуга шетња притвореника која, према изјави, траје око 45 минута. Такође, истиче се проблем недостатка садржаја те немогућности шетње по кишним данима.
2. Затвореници у собама немају ТВ пријемник.
3. Поједине собе су претрпане.
4. Телефоска говорница у Одјељењу на Игману је често ван функције те је скупа, односно затвореницима треба знатно више средстава да би обавили разговор.
5. Купатила у Одјељењу на Игману су у лошем стању јер већина чесми не ради а често недостаје и топле воде.
6. Васпитач долази једном седмично.
7. Не постоји сандуче за анонимне пријаве и притужбе.

На основу свега наведеног, а у сврху побољшања услова боравка затвореника и притвореника у КПЗ Сарајево, Независна комисија даје сљедеће:

ПРЕПОРУКЕ

у вези са условима боравка затвореника у Одјељењу Игман КПЗ-а

Сарајево

1. Неопходно је побољшати услове за одржавање хигијене унутар Одјељења на Игману те с тим у вези реновирати заједничка купатила и санитарне чворове и замијенити чесме које нису у функцији. Такође, потребно је редовно контролисати хигијену у собама и о томе водити контролну књигу хигијенских прегледа као што је то предвиђено чланом 32. Правилника о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције, мјере притвора или других мјера БиХ (пречишћени текст - “Службени гласник БиХ”, број 55/09)
2. Везано за услове боравка у појединим собама потребно је да Управа завода провјери квадратуре соба у којима су смјештени затвореници и притвореници те утврди да ли све собе задовољавају потребне стандарде од 4 м² и 10 м² за сваку особу, као што је то прописано чланом 66. Закона о извршењу кривичних санкција БиХ (пречишћени текст - “Службени гласник БиХ”, број 12/10) и чланом 27. Правилника о кућном реду у установама за издржавање

кривичне санкције, мјере притвора или других мјера БиХ (пречишћени текст - “Службени гласник БиХ”, број 55/09). Наиме, стиче се дојам да су поједине собе претрпане јер се у собама налази и потребан намјештај чиме се смањује квадратура слободног простора. Такође је потребно, у складу са чланом 36. Правилника о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције, мјере притвора или других мјера БиХ (пречишћени текст - “Службени гласник БиХ”, број 55/09) у свим собама у којима су смјештени затвореници и притвореници инсталирати по један ТВ пријемник.

3. У вези са исхраном затвореника, потребно је:

У складу са чланом 41. став 2. Правилника о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције, мјере притвора или других мјера БиХ (пречишћени текст - “Службени гласник БиХ”, број 55/09) у седмичне јеловнике увести салату барем три пута седмично а воће свакодневно.

У складу са чланом 40. став 5 Правилника о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције, мјере притвора или других мјера БиХ (пречишћени текст - “Службени гласник БиХ”, број 55/09) узорке хране чувати у посебном фрижидеру 72 сата, а не 24 сата каква је садашња пракса.

4. Потребно је организовати свакодневну здравствену заштиту затвореника смјештених у Одјељењу на Игману а не да медицински техничар повремено долази као што је то садашња пракса. Ово нарочито из разлога што су у Одјељењу Игман смјештени и затвореници који свакодневно примају терапије које им морају давати службеници затворске страже. Потребно је смањити и вријеме отварања досијеа за затворенике са 7-10 дана на 3-4 дана, што би значајно побољшало бригу о здрављу затвореника и притвореника. У дијелу досијеа који се односи на медицинска мишљења и претраге потребно је да искључиво лекар врши прегледе и тријажу упућивања штићеника установе специјалистима, а не медицински техничар, какав је садашња пракса.

5. Потребно је затвореницима смјештеним у Одјељењу на Игману у складу са чланом 56. Правилника о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције, мјере притвора или других мјера БиХ (пречишћени текст - “Службени гласник БиХ” број 55/09) омогућити право на посјете без обзира што користе ванзаводске погодности.

6. Потребно је затвореницима смјештеним у Одјељењу на Игману омогућити коришћење кантине свакодневно а не само једном седмично, јер се на овај начин они доводе у неравноправан положај у односу на затворенике смјештене у Главној згради.

7. Неопходно је ангажовање додатних службеника заводске страже у Одјељењу на Игману ради обезбјеђивања заштите и реда унутар објекта, а посебно у ноћним сатима.

8. Потребно је да Федерално министарство правде провјери цијене и квалитет услуга телефонског оператера „ТЗ“, власника телефонских говорница у Заводу, те да о томе извјести Независну комисију, а у вези са конкретним притужбама затвореника да су цијене телефонских услуга знатно веће а квалитет знатно лошији у односу на старе говорнице.
9. Потребно је да у Одјељењу на Игману сваки дан ради васпитач јер су у њему тренутно смјештена 54 затвореника.
10. Потребно је размотрити постојеће капацитете унутар круга Одјељења на Игману који се уз мала материјална улагања могу оспособити за просторију за посјете и просторију за вјерске потребе затвореника Хрвата и Срба.
11. Потребно је донијети правилник о критеријумима за упућивање затвореника на служење казне у Одјељења Игман и Устиколина као и критеријумима о потребном броју затворског особља на обезбјеђењу заштите ових објекта, те на тај начин избјећи ситуације да на једном мјесту борави више затвореника, регистрованих зависника са ризичним понашањем по остале затворенике и стражаре а да при том немају адекватну безбједносну и здравствену заштиту.
12. Потребно је уз затворенике држати пратећу документацију, како из персоналног досија тако и здравственог картона, која у овом тренутку не постоји на овом одјељењу ради благовремене примјене потребних васпитних, здравствених и безбједносних мјера.
13. Потребно је поставити сандуче за анонимне пријаве и притужбе на рад особља, чији садржај ће се редовно достављати управнику затвора.

Након контролног прегледа у Главној згради, генерални закључак Независне комисије је да је и даље потребно додатно улагање како би Казнено-поправни завод Сарајево имао задовољавајуће услове за боравак затвореника и притвореника, што између осталог захтијева и испуњење већ датих препорука.

Након детаљног прегледа Одјељења на Игману, генерални закључак Независне комисије је да објекат има добре предуслове за боравак осуђених лица. Међутим, Комисија сматра да није на адекватан начин осигурана безбједност објекта као и затвореника те да би се уз бољу организацију заводског особља могла реализовати већина препорука.

2. Посјета КПЗ-у Источно Сарајево“Кула“ 22.07.2013. године

Најављена контролна посјета Казнено-поправном заводу Источно Сарајево “Кула” обављена је 22.7.2013. године. Током посјете обављен је разговор са: директором Вукашином Црњаком, помоћником директора службе обезбјеђења Радмилом Ковач,

љекаром Драганом Обрадовић као и притвореницима којима је мјеру притвора изрекао Суд БиХ.

Циљ посјете био је: 1. контрола реализације препорука датих у извјештају 22.9.2013., и 2. утврђивање услова боравка и поштивање људских права у Притворском одјељењу.

I Реализација препорука

Прегледом у Заводу обухваћена је:

1. Контрола Извјештаја о реализацији препорука које је Завод у писаној форми доставио Независној комисији дана 12. 12. 2013. године;
2. Непосредна контрола препорука увидом на лицу мјеста.

ПРЕПОРУКА - 1

Потребно је што прије предузети активности на попуни радног мјеста љекара у заводској амбуланти те убрзати активности на изградњи стационара како би затворена и притворена лица имала одговарајућу здравствену заштиту.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

1. У извјештају Завода о реализацији препоруке одговорено је следеће: „Обавјештавамо вас да смо половином октобра 2012. године попунили радно мјесто љекара у заводској амбуланти. Уз амбуланти је смјештен стационар како би затвореници и притвореници имали одговарајућу здравствену заштиту“.
2. Непосредном контролом констатовано је следеће:

У Заводу је стално запослена докторица а Драгана Обрадовић, која заједно са два медицинска техничара пружа здравствену заштиту притвореним и затвореним лицима. Такође је Завод изградио и стационар тако да је обезбијеђена адекватна здравствена заштита.

Препорука реализована.

ПРЕПОРУКА - 2

Иако је хигијена у собама у којима су смјештени затвореници и притвореници задовољавајућа, ипак је потребно предузети одговарајуће мјере како би се контрола хигијене обављала и евидентирала у складу са чланом 32. Правилника о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције, мјере притвора или других мјера БиХ (пречишћени текст - “Службени гласник БиХ”, број 55/09).

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

1. У извјештају Завода о реализацији препоруке одговорено је сљедеће: „Редовно се врши контрола хигијена у собама и то обављају васпитачи и службеници из Службе третмана. Након што се обави контрола, евидентира се код Службе третмана. У случају да осуђеници уредно не одржавају хигијену у собама, покреће се дисциплински поступак због непоштовања одредаба Правилника о кућном реду установа за издржавање казних санкција, мјера притвора или других мјера.“
2. Непосредном контролом констатовано је сљедеће:

Здравствени радник редовно обилази собе и контролише хигијену, о чему се уредно води евиденција.

Препорука реализована

ПРЕПОРУКА - 3

Потребно је побољшати услове боравка у самицама те предузети одговарајуће мјере да се у њима обезбиједи довољна количина дневног свјетла и свјежег ваздуха у складу са чл. 39. и 40. Правилника о одјећи и обући, исхрани, дисциплинском поступку, условима и начину издржавања дисциплинске казне упућивања у самицу и мјере усмаљења притвореника и затвореника у Заводу за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера Босне и Херцеговине (“Службени гласник БиХ”, број 20/05).

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

1. У извјештају Завода о реализацији препоруке одговорено је сљедеће: „У самицама је обезбијеђена довољна количина свјетлости и свјежег ваздуха тако да су побољшани услови за боравак у њима.“
2. Непосредном контролом констатовано је сљедеће:

Просторије самица још увијек нису одговарајуће јер још увијек нема довољно дневног свјетла а ни одговарајућег гријања.

Препорука није реализована.

ПРЕПОРУКА - 4

Потребно је, у складу са могућностима, изградити наткривени дио за шетњу затвореника и притвореника како би им се омогућио боравак на отвореном

простору за вријеме кишних дана с циљем досљедног поштовања права на шетњу из члана 53. став 1. Правилника о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције, мјере притвора или других мјера БиХ (пречишћени текст - “Службени гласник БиХ”, број 55/09).

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

1. У извјештају Завода о реализацији препоруке одговорено је сљедеће: „Нисмо били у могућности да изградимо наткривени дио простора за шетњу затвореника и притвореника с обзиром на то да он одговара предвиђеној намјени а чланом 53. став 1. није предвиђено да простор за кретање на отвореном мора бити наткривен. Установа омогућава најмање два сата дневно боравка на отвореном.“
2. Непосредном контролом констатовано је сљедеће:

Завод није изградио наткривени дио за шетњу затвореника и притвореника али је опремио двије приручне просторије за спортске активности притвореника и то једна за стони тенис а друга као теретана.

Препорука није испуњена али је притвореницима омогућено бављење спортским активностима у затвореним просторијама тако да могу квалитетно провести слободно вријеме и у кишним данима.

ПРЕПОРУКА - 5

Потребно је, с циљем побољшања хигијенских услова и укупних услова боравка у Заводу, урадити санацију и реновирати поједине дијелове кровне конструкције на одређеним објектима који то захтијевају и реновирати мокри чвор.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

1. У извјештају Завода о реализацији препоруке одговорено је сљедеће: „У препорукама из вашег извјештаја није прецизирано које је дијелове кровне конструкције нужно реновирати. Што се тиче мокрог чвора, напомињемо да свака соба у којој бораве притвореници из Суда БиХ има купатило са мокрим чвором.“
2. Непосредном контролом констатовано је сљедеће:

Стари павиљон је покривен новим кровом а један дио купатила и санитарних чворова је реновиран

Препорука дјелимично испуњена

ПРЕПОРУКА - 6

Потребно је предузети неопходне мјере чији би циљ био да се изградњом објекта тржног центра „Темпо“ не наруше безбједност КПЗ Кула, сврха мјере притвора и људска права притвореника.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

1. У извјештају Завода о реализацији препоруке одговорено је сљедеће: „У безбједносном смислу постигнуто је побољшање постављањем нове ограде између КПЗ Источно Сарајево и тржног центра 'Темпо'. Простор је под надзором наоружане полиције“.
2. Непосредном контролом констатовано је сљедеће:

Око круга за шетњу притвореника постављена је нова ограда са паноима који онемогућавају поглед на тржни центар „Темпо“. Простор је покривен видео надзорним камерама те је под надзором наоружане затворске страже.

Препорука испуњена

На основу свега наведеног а у сврху побољшања услова боравка затвореника и притвореника у КПЗ Кула, Независна комисија даје сљедеће:

ПРЕПОРУКЕ

1. Потребно је у складу са чланом 40. и чланом 41. Правилника о одјећи и обући, исхрани, дисциплинком поступку, условима и начину издржавања дисциплинске казне упућивања у самицу и мјере усмаљења притвореника и затвореника у Заводу за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера Босне и Херцеговине (“Службени гласник БиХ” број 20/05) побољшати услове боравка у самицама. С тим у вези, потребно је да прозори у самицама буду довољно велики да омогуће притворенику или затворенику читање под природним свјетлом у уобичајеним условима те морају имати одговарајуће гријање, односно морају бити загријане у складу са климатским условима.

2. Везано за исхрану притвореника и затвореника потребно је:

2.1. Узорке хране од сваког obroка чувати у посебном фрижидеру 72 сата у складу са чланом 40. став. 5. Правилника о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције, мјере притвора или других мјера БиХ (пречишћени текст “Службени гласник БиХ”, број 55/09) а не 24 сата као што је то садашња пракса.

2.2. Водити уредно књигу о контроли исхране у складу са чланом 40. став. 2. Правилника о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције, мјере

притвора или других мјера БиХ (пречишћени текст “Службени гласник БиХ”, број 55/09) којим је прописано да је главни дежурни у заводу или лице које одреди руководилац завода дужан да проба свако јело прије подјеле и своје мишљење о квалитету јела упише у књигу исхране. Наиме, извршеним прегледом утврђено је да се води књига о контроли квалитета хране али да у њој нису евидентирани сви оброци те да неки од њих нису потписани.

2.3. Водити књигу контроле кухиње у складу са чланом 45. Правилника о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције, мјере притвора или других мјера БиХ (пречишћени текст - “Службени гласник БиХ”, број 55/09) којим је прописано да је љекар дужан најмање једном седмично а други здравствени радник сваки дан да обиђе кухињу и провјери хигијенске услове, начин припремања хране, квалитет намирница и калоричну вриједност хране као и здравствено стање лица која раде у кухињи.

2.4. У седмичним јеловницима наводити, поред врсте хране, и калоричну вриједност за сваки оброк у складу са чланом 41. став 2. Правилника о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције, мјере притвора или других мјера БиХ (пречишћени текст - “Службени гласник БиХ”, број 55/09).

3. Потребно је да Министарство правде БиХ усагласи све правилнике који су у протеклом периоду донесени на нивоу Босне и Херцеговине а тичу се затворског система. Наиме, конкретно је утврђена неусаглашеност одредаба Правилника о одјећи и обући, исхрани, дисциплинком поступку, условима и начину издржавања дисциплинске казне упућивања у самицу и мјере усмаљења притвореника и затвореника у Заводу за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера Босне и Херцеговине (“Службени гласник БиХ”, број 20/05) са Правилником о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције, мјере притвора или других мјера БиХ (пречишћени текст - “Службени гласник БиХ”, број 55/09). Тако је у члану 41. став 2. Правилника о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције, мјере притвора или других мјера БиХ (пречишћени текст - “Службени гласник БиХ”, број 55/09) прописано да ће се затвореницима и притвореницима служити воће свакодневно а док је у члану 22. став 3. Правилника о одјећи и обући, исхрани, дисциплинком поступку, условима и начину издржавања дисциплинске казне упућивања у самицу и мјере усамљења притвореника и затвореника у Заводу за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера Босне и Херцеговине (“Службени гласник БиХ”, број 20/05) прописано да ће се воће служити најмање једанпут седмично а не свакодневно.

Након контролног прегледа, обиласка просторија и обављених разговора у Казнено-поправном заводу Источно Сарајево “Кула” утврђено је да је већина предложених препорука испуњена уз изузетак препоруке број 3 која се односи на побољшање услова боравка у самицама. Што се тиче нечовјечног поступања и непоштивања људских права затвореника и притвореника, нису уочене неправилности.

3. Ненајављена посјета КПЗ-у Бања Лука 24.07.2013. године

Поступајући по писаној притужби осуђеног лица господина М. Б., који је на издржавању казне затвора у КПЗ-у „Туњице“ Бања Лука на основу пресуде Суда БиХ, број: С1 2 К 012064 Квл, од 22.1.2013., Независна комисија извршила је ненајављену „ад хоц“ посјету КПЗ-у Бања Лука, 24.7.2013.године

У својој притужби која је у надлежној служби Парламентарне скупштине БиХ записана 16. 07. 2013. године и протоколирана под бројем 05/6-50-13-182-33/13, подносилац притужбе је навео, наводно, догађаје за које цијени да су битно утицали на кршење његових права које има као лице на издржавању казне затвора на основу ЗИКС-а БиХ и других прописа којима се регулише област извршења кривичних санкција. У притужби осуђено лице М. Б. као разлоге за кршење његових људских права наводи, наводно:

-пропуштање директора КПЗ-а да благовремено упути обавезан предлог за условни отпуст у складу са чланом 175. став (1) ЗИКС-а БиХ,

-некоректно и опструктивно понашање дијела заводског особља, а посебно службеника третмана који су ескалирали у форми непримјереног вокабулара васпитача,

- немогућност да се упозна са садржајем извјештаја и мишљења које надлежним органима шаље Служба третмана, односно заводска управа, поводом његових захтјева за условни отпуст,

- инертно понашање заводског особља које неће да објасни разлоге за одбијање захтјева за условни отпуст, као и пропуштање да га упуте у даље процедуре којима би остварио право на условни отпуст.

Приликом посјете КПЗ-у „Туњице“ Бања Лука обављени су разговори са директором КПЗ-а г. Раденком Вујасином, замјеником шефа Службе третмана госпођом Миленом Дојдер-Трбојевић, васпитачем Душком Кокоруш, осуђеником М. Б., те је остварен детаљан увид у досије осуђеног лица.

Увидом у лични досије осуђеног констатовано је сљедеће:

- М. Б., са личним подацима наведеним у првом пасусу, води се у матичној евиденцији под бројем 237/2012;
- На издржавању казне налази се од 17. 09. 2012. године по пресуди Суда БиХ број С1 2 К 007349 11 Ко од 13. 10. 2011. године због кривичног дјела неовлашћеног промета опојним дрогама из члана 195. став (1) Кривичног закона БиХ, за шта му је изречена казна затвора у трајању од једне године и шест мјесеци;
- Пресудом Суда БиХ број С1 2 К 012064 од 22. 01. 2013. године обједињење су пресуде Суда БиХ број С1 2 К 007349 11 Ко и Окружног суда Бања Лука број К-

22/05, те му је изречена јединствена казна од двије године и седам мјесеци затвора;

- Да је осуђеник вишеструки повратник којег је раније више пута правоснажно осудио Окружни суд Бања Лука, те да му је актуелну казну затвора у трајању од шест мјесеци изрекао Основни суд у Котор Вароши, која је замијењена новчаном казном у износу од 18.000 КМ;
- Да је Предсједништво БиХ својом одлуком број 01-50-1-1133-24/13 од 03. 04. 2013. године одбило молбу М. Б. за помиловање;
- Да је Комисија за условни отпуст БиХ рјешењем број 13.4.07-17-820/13 од 30. 05. 2013. године одбила предлог директора КПЗ-а Бања Лука за условни отпуст М. Б.;
- Да је притужба М. Б. написана 08. 07. 2013. године, а да је према Независној комисији упућена већ 11. 07. 2013. године;
- Да је заводска управа редовно достављала сва писмена којима се М. Б. обраћао надлежним органима;
- Да је Служба третмана давала коректна мишљења о току и степену преваспитања и ресоцијализације М. Б., те да није било ставова субјективне природе који би евентуално ишли на штету осуђеног лица;
- Да се није могло непобитно утврдити да су осуђенику М. Б. уручивана сва писмена која је добијао од надлежних органа којима се обраћао, иако је расположива документација у личном досијеу уредно уложена, сортирана и маркирана редним бројевима.

Након обављених разговора са заводском управом, једним бројем заводског особља, осуђеником М. Б., те након детаљне анализе расположиве документације утврђено је слjedeће:

- Осуђеник М. Б. је по основу правоснажне пресуде Суда БиХ број С1 2 К 007349 11 Ко од 13. 10. 2011. године на издржавању казне затвора у КПЗ-у „Туњице“ Бања Лука, од 17. 09. 2012. године,
- Осуђенику М. Б. је Суд БиХ пресудом С1 2 К 012064 од 22. 01. 2013. године објединио пресуде Суда БиХ број С1 2 К 007349 11 Ко и Окружног суда Бања Лука број К-22/05 од 28. 07. 2005. године, те му је изречена јединствена казна од двије године и седам мјесеци затвора;
- У вријеме изрицања пресуде Суда БиХ којом су обједињење казне за осуђеника М. Б., осуђеник је већ био издржао казну затвора која му је била изречена од Окружног Суда Бања Лука број К-22/05 од 28. 07. 2005. године, те је 20. 12. 2007. године отпуштен из КПЗ-а Источно Сарајево;

- Под претпоставком да је осуђеник М. Б. цијенио да је већ издржао један дио обједињених казни, те да му је реално преостала само казна у трајању од једне године и шест мјесеци затвора коју је изрекао Суд БиХ својом пресудом број С1 2 К 007349 11 Ко од 13. 10. 2011. године због кривичног дјела неовлашћеног промета опојним дрогама из члана 195. став (1) Кривичног закона БиХ, директор КПЗ-а Бања Лука је био дужан да обавезни предлог за условни отпуст упути најкасније 17. 08. 2013. године у складу са чланом 175. став (1) ЗИКС-а БиХ;
- Уколико је осуђеник М. Б. цијенио да је у склопу обједињених казни издржао казну затвора досуђену од Окружног суда Бања Лука и дио казне по пресуди Суда БиХ, директор КПЗ-а Бања Лука требало је да обавезни предлог за условни отпуст упути најкасније 20. 07. 2013. године.

Током рада по притужби осуђеника М. Б., те без намјере упуштања у коментарисање одлука Суда БиХ, уочено је да је М. Б., вјероватно, врло свјесно и намјерно довео Суд БиХ у стварну заблуду у погледу могућности обједињавања казни, с обзиром да је дио казне који је обједињен (једна година и два мјесеца изречена пресудом број К-22/05 од 28. 07. 2005. године) већ био издржао закључно са даном 20. 12. 2007. године.

Сагледавајући све околности, чињенице и доказе током рада по притужби осуђеника М. Б., цијенећи сваки доказ појединачно, те све доказе у узајамној и логичној вези, Независна комисија је донијела

З А К Љ У Ч А К

1. Притужба осуђеника М. Б. у вези са, наводно, непрописним и неблаговременим поступањем директора КПЗ-а Бања Лука у погледу обавезног предлога за његов условни отпуст у складу са чланом 175. став (1) ЗИКС-а БиХ није основана.
2. Утврђено је да је директор КПЗ-а Бања Лука, актом број 04-247-2537 од 23. 04. 2013. године у чијем прилогу је Предлог за условни отпуст број 04-247-237/2012 од 23. 04. 2013. године, благовремено (чак и раније него што је био обавезан) упутио захтјев за условни отпуст осуђеника М. Б. по основу члана 175. став (1) ЗИКС-а БиХ.
3. Захтјев за условни отпуст је садржао све потребне елементе у смислу члана 175. став (2) ЗИКС-а БиХ.
4. Није се на поуздан начин могло утврдити да су осуђенику М. Б. достављана поједина писмена, извјештаји о владању и понашању јер нема писаног трага у личном досијеу. Међутим, на основу изјава самог М. Б., као и заводског особља може се закључити да је именовани редовно усмено упознаван са садржајем тих писмена, те да су му она презентована с циљем остваривања увида у њихов садржај.

На основу наведеног, Независна комисија цијени да, по питању навода из притужбе, није било повреде права осуђеног лица утврђених ЗИКС-ом БиХ и другим прописима донесеним на основу овог закона.

С обзиром да се поуздано није могло утврдити да су подносиоцу притужбе редовно уручивана писмена по основу кореспонденције са надлежним органима, Независна комисија даје

П Р Е П О Р У К У

Да Управа КПЗ-а Бања Лука успостави ефикасне процедуре и механизме на основу којих ће се, недвосмислено и ван сваке разумне и оправдане сумње, моћи утврдити и потврдити да су осуђеним и притвореним лицима уручена (достављена) сва писмена, односно да су упознати са свим писменима која се односе на њихова права у складу са важећим прописима, без обзира да ли су интерног или екстерног карактера.

4. Посјета КПЗ-у Бусовача 09.09.2013. године

Најављена контролна посјета Казнено-поправном заводу Бусовача обављена је 09.09.2013. године. Током посјете обављен је разговор са: директором Марком Криштом, надзорником страже Шимуном Бадровом, васпитачима Семиром Мекићем и Бруном Иванковићем, доктором опште праксе Миланом Вујичићем, медицинским техничарем Миланом Араповићем и главним куваром Гораном Шикићем.

Циљ посјете био је: 1. Контрола реализације препорука датих у Извјештају од 7.12.2011. и 2. Обављање разговора с притвореницима с циљем утврђивања њихових конкретних притужби.

I. Прегледом Завода обухваћена је:

1. Контрола Извјештаја о реализацији препорука које је Завод у писаној форми доставио Независној комисији 12. 12. 2012. године.
2. Непосредна контрола препорука увидом на лицу мјеста.

ПРЕПОРУКА - 1

Неопходно је побољшати здравствену заштиту те с тим циљем стално ангажовати љекара у заводској амбуланти, као и додатно здравствено особље. Такође је потребно организовати здравствену заштиту затвореника у заводској амбуланти током 24 сата дневно, што укључује и услуге психијатра, с обзиром на број затвореника и притвореника. С тим циљем потребан је додатни ангажман Федералног министарства правде како би се

обезбиједила потребна новчана средства ради запошљавања наведених лица.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

1. У Извјештају Завода о реализацији препоруке одговорено је сљедеће: „Овај закључак није реализован због недостатка новчаних средстава.“
2. Непосредном контролом препорука констатовано је сљедеће:
 - КПЗ Бусовача полуотвореног типа закључио је са др Миланом Вујичићем 31. 12. 2012. уговор о дјелу којим су обухваћени љекарски прегледи осуђених и притворених лица, утврђивање здравственог стања по пријему, одређивање одговарајуће терапије, праћење здравственог стања осуђених и притворених лица и по потреби давање предлога за упућивање у друге здравствене установе. Ова здравствена заштита обавља се једном седмично, а по потреби и чешће, сходно уговору број: 01-14-1174/12 од 31. 12. 2012.

Такође, закључен је уговор и са стоматологом и оспособљена је стоматолошка ординација, те се и ангажман овог специјалисте своди на долазак једном седмично.

На основу непосредног разговора с директором и љекаром, као и медицинским техничарем, може се констатовати да је ова препорука само дјелимично реализована због недостатка финансијских средстава за редовно запошљавање. Наиме, Федерално министарство правде није обезбиједило потребна новчана средства ради запошљавања наведених лица из препоруке, психијатра, љекара и медицинског техничара у стални радни однос како би се осигурало адекватно лијечење и избјегли додатни трошкови у вези са сталним ангажманом Дома здравља Бусовача у погледу здравствених интервенција које су потребне затвореницима. И даље остаје проблем непокривености здравственом службом након 15 часова јер је запослен само један медицински техничар.

Будући да у овом заводу од 2011. године нема психијатра, остаје стални проблем нетретирања психолошког профила осуђених лица, што је веома значајно за одређивање третмана и укупно поступање са осуђеним лицима.

Увидом у документацију констатовано је да је директор КПЗ-а Бусовача након препорука Независне комисије тражио додатна средства од Федералног министарства правде, али она нису одобрена због рестрикција у буџету Федерације БиХ. Такође смо упознати да је Влада Федерације БиХ дала сагласност на нови Правилник о унутрашњој организацији КПЗ-а Бусовача којим је предвиђено запошљавање наведених лица, те да се у наредном периоду очекују средства за реализацију ове обавезе.

Остаје обавеза да Федерално министарство правде, сходно исказаним потребама Завода, обезбиједи потребна новчана средства како би ефикасније функционисала здравствена заштита осуђеника и притвореника у овом заводу.

ПРЕПОРУКА - 2

Потребно је, што прије, ставити у функцију нови Павиљон број 3, како би се омогућило повећање капацитета Завода, чиме се рјешава проблем прекобројности као и проблем враћања осуђеника који се упућују у овај завод. С тим циљем потребно је да Министарство правде Федерације БиХ уложи додатне напоре како би се запослило заводско особље које је потребно за нормално функционисање новог павиљона као и Завода у цјелини, а посебно хитног пријема најмање једног васпитача.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

1. У Извјештају Завода о реализацији препоруке одговорено је сљедеће: „Овај закључак није реализован због недостатка новчаних средстава. Није одобрено ново запошљавање неопходног затворског особља - минимално 15 стражара и једног васпитача - те одговарајућа средства за материјалне трошкове.“
2. Непосредном контролом препорука констатовано је сљедеће:

Нови Павиљон број 3, иако је у потпуности опремљен још прије двије године, а на располагању има 50 мјеста, није стављен у функцију и затворен је јер Министарство правде Федерације БиХ није осигурало запошљавање потребног броја заводског особља, тј. 15 стражара и једног васпитача.

Увидом у документацију Завода, констатовано је да је директор Завода у 2012. години тражио од Министарства правде Федерације БиХ новчана средства за запошљавање заводског особља, али из разлога наведених као и у претходној препоруци није одобрено тражено запослење. Увидом на лицу мјеста, чланови Независне комисије поново су се увјерили да је овај павиљон изграђен по затворским стандардима и да испуњава све услове за смјештај осуђеника. У разговору са заводским особљем потврђена је констатација да је, у вријеме када говоримо да је велики број осуђених лица на слободи због недостатка заводског смјештаја, поражавајућа чињеница да овај новоизграђени и опремљени павиљон није стављен у функцију.

Остаје обавеза Федералног министарства правде да КПЗ-у Бусовача приоритетно одобри запошљавање заводског особља или да се сугерише прерасподјела заводског особља, а све с циљем коришћења Павиљона број 3.

ПРЕПОРУКА - 3

Такође је потребно интензивирати радове на изградњи Пријемног одјељења које је неопходно приликом пријема нових затвореника.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

1. У Извјештају о реализацији препорука одговорено је сљедеће: „Овај закључак није реализован због недостатка новчаних средстава.“

2. Непосредном контролом препорука констатовано је сљедеће:

У Пријемном одјељењу завршено је око 80%. Изграђене су двије велике просторије око 100м². Потребно је завршити око 20% радова како би објекат у потпуности био у функцију.

Према изјави директора, проблем завршетка радова је недостатак новчаних средстава.

Због неизвршења ове препоруке, у овом заводу и даље остаје проблем непостојања Пријемног одјељења које је за организацију Завода веома важно у смислу испуњења законских обавеза које Завод има приликом пријема осуђених и притворених лица, тј. ово одјељење управо служи за припрему осуђених лица за издржавање казне (период посматрања и одређивања третмана). Самим тим, овај дио обавезе Завода према осуђеном лицу се не поштује јер се она одмах смјештају у просторије с лицима која су већ на издржавању казне.

Остаје препорука да се што прије обезбиједи потребна финансијска средства како би се завршили радови на Пријемном одјељењу и како би се оно ставило у функцију.

ПРЕПОРУКА - 4

Неопходно је и формирање радне јединице у Заводу у којој би затвореници били радно ангажовани с обзиром на садашње ограничене могућности Завода да радно ангажује затворенике, што представља битан фактор њиховог преваспитавања и ресоцијализације. Препоручује се и проширење Завода на сусједне објекте бивше касарне који сада пропадају, а који се могу преуредити за радни ангажман затвореника (браварске и друге радионице, пољопривредне објекте – узгој перади и сл.).

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

1. У Извјештају о реализацији препорука одговорено је сљедеће: „Није реализован због недостатка новчаних средстава и неопходних кадрова.“

2. Непосредном контролом препорука констатовано је сљедеће:

Увидом у заводску документацију, тј. Правилник о унутрашњој организацији КПЗ-а Бусовача, констатовано је да је организовање Привредне јединице као засебне организационе јединице предвиђено новим правилником о унутрашњој организацији КПЗ-а под називом Привредна јединица „Сајтовићи“, а из којег је, такође, видљиво да је дјелатност ове привредне јединице ваома разноврсна, што ће омогућити и веће радно ангажовање осуђених лица, а што је веома важан фактор у преваспитавању.

Према информацији директора КПЗ-а, према одлуци Владе Федерације БиХ, касарна Бусовача је, с око 80 дунума земље, стављена на располагање КПЗ-у Бусовача. То ће омогућити и обављање одређених дјелатности посредством ове привредне јединице. Тренутно Завод користи само 8 дунума, а и истовремено изнајмљује 6 дунума за радни ангажман за око 25 осуђених лица на пољопривредним радовима.

Према изјави директора, набављен је и један пластеник, такође за радни ангажман осуђених лица, у шта се увјерила и Независна комисија на лицу мјеста.

Остаје обавеза да се успостави Привредна јединица како је предвиђено Правилником о унутрашњој организацији и преузме наведено земљиште, а све с циљем ефикасније радне ангажованости осуђених лица.

ПРЕПОРУКА - 5

Неопходно је побољшати и квалитет слободног времена које користе затвореници, те у вези с тим организовати различите секције, едукације, приредбе и слично, што је, такође, битан фактор њиховог преваспитавања и ресоцијализације.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

1. У Извјештају о реализацији препорука одговорено је сљедеће: „Ова препорука дјелимично је реализована. Основане су информатичка и спортске секције, те су отворене теретана и библиотека.“
2. Непосредном контролом препорука констатовано је сљедеће:

Увидом на лицу мјеста и обиласком просторија у којима су смјештене теретана, информатичка секција и библиотека констатовано је да је препорука у највећем дијелу реализована јер се из обављеног разговора са осуђеницима уочава да они користе овај простор за своје активности.

Препорука реализована.

ПРЕПОРУКА - 6

Такође је потребно, у складу с могућностима, продужити вријеме боравка притвореника на отвореном, односно омогућити им боравак на отвореном у трајању од најмање два сата дневно.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

1. У Извјештају о реализацији препорука одговорено је сљедеће: „Ово се углавном омогућава, осим у случајевима када је притвор претрпан.“
2. Непосредним разговором са осуђеним лицима и притвореницима констатовано је сљедеће:

Да имају могућност да користе два сата на отвореном и то прије подне један, а после подне други сат, те да углавном право боравка на отвореном поштује заводско особље.

Препорука реализована.

ПРЕПОРУКА - 7

Потребно је, у сарадњи са психијатром сертификованим за болести зависности, сачинити план лијечења и ресоцијализације затвореника и притвореника зависника по којем ће поступати заводско особље. У оквиру наведеног плана потребно је да метадон као лијек у оквиру Завода буде доступан затвореницима и притвореницима на стручан начин, како би се избјегле могуће злоупотребе.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

1. У Извјештају о реализацији препорука одговорено је сљедеће: „Тренутно смо у преговорима са Кантоналним заводом за борбу против зависности Зеница ради рјешавања ове проблематике.“
2. Непосредном контролом препорука констатовано је сљедеће:

Увидом у заводску документацију констатује се да је закључен споразум о третману зависника између КПЗ-а Бусовача и ЈЗУ Завод за болести зависности Зеничко-добојског кантона Зеница, с циљем третмана зависника осуђеника који су на издржавању казне у КПЗ-у Бусовача.

Услуге које се пружају су прегледи, надзор и прописивање одговарајуће замјенске терапије зависницима, једномјесечни контролни прегледи и тестирање зависника, те пружање услуге едукације медицинског особља у КПЗ-у. Према овом споразуму, подјелу прописане терапије обавља медицинско особље КПЗ-а Бусовача (Споразум број Ц1-14-6312/12 од 22. 10. 2012. године).

У Заводу је тренутно 6 осуђеника који су изразили жељу да се лијече замјенском терапијом метадоном, под надзором љекара из ЈЗУ Зеница. Метадон се чува у челичној каси у медицинском одјељењу, у течном је облику, што смањује могућност злоупотребе, док се терапија узима у присуству медицинског техничара свакодневно. Независна комисија је у потпуности задовољна реализацијом препоруке бр. 7.

II. Обављање разговора са затвореницима

Циљ разговора са затвореницима био је да се методом случајног одабира затвореника провјере наводи у медијима који се односе на квалитет хране и плаћање за ангажман по основу рада у овом казнено-поправном заводу, а које је дао један од притвореника (С. Р.).

Разговор је обављен са три затвореника.

На питање какав је квалитет хране у Казнено-поправном заводу, сваки од испитаника рекао је да је квалитет хране задовољавајући и ниједан од њих није имао примједбу.

На питање да ли су плаћени за ангажман по основу рада, сви су одговорили потврдно те навели износ накнаде.

Увидом у Правилник о накнадама, констатовано је да се оне плаћају у складу с овим правилником.

Разговор са С. Р. није обављен јер је он у вријеме посјете Независне комисије користио ванзаводске погодности.

Са истим циљем провјере навода из медија прегледана је кухиња. Увидом у стање у кухињи, Независна комисија закључила је да је чистоћа на завидном нивоу, да су кувари чисти и уредни, да је јеловник одређен за седмицу унапријед, прилично разноврстан и да је воће уврштено у мени, те да га потписује директор. Међутим, констатована је неправилност - узорци хране од претходног obroка не чувају се у фрижидеру, што је прописано Правилником о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције, мјере притвора или других мјера, односно у фрижидеру није било никаквих узорака хране припремљених за чување у фрижидеру.

На основу наведеног, а у сврху побољшања услова боравка затвореника и притвореника у КПЗ-у Бусовача, Независна комисија даје сљедеће:

ПРЕПОРУКЕ

1. Потребно је да Федерално министарство правде предузме потребне активности с циљем ангажовања додатних запосленика, предвиђено Правилником о унутрашњој организацији КПЗ-а Бусовача, чиме ће се створити услови за осигурање третмана преваспитања, ресоцијализације и адекватне здравствене заштите затвореника, те да се у функцију стави празан и опремљен простор Павиљона број 3.
2. У складу са чланом 40. став 5. Правилника о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције, мјере притвора или других мјера БиХ -

пречишћени текст („Службени гласник БиХ“, број 55/09), потребно је узорке хране која се припрема у КПЗ-у Бусовача чувати у фрижидеру 72 сата, што до сада није била пракса.

Након контролног прегледа, обиласка просторија и обављених разговора у Казнено-поправном заводу Бусовача, закључак Независне комисије је да је већина предложених препорука реализована те да је по том основу дошло до побољшања услова боравка у Заводу, а с тим и већег степена поштовања људских права. Остаје обавеза реализације неиспуњених и нових препорука.

5. Посјета КПЗ-у Орашје 10.10.2013. године

Најављена контролна посјета Казнено-поправном заводу Орашје обављена је 10.10.2013. године. Током посјете обављен је разговор са: директором Ивом Ивкићем, надзорником страже Жељком Жупарићем, куваром Павом Јањићем, медицинском техничарком Славицом Криштић, као и притвореницима и затвореницима којима је мјеру притвора, односно казну изрекао Суд БиХ.

Циљ посјете био је: 1. Контрола реализације препорука датих у Извјештају 9.11.2012. године и 2. Утврђивање услова боравка и поштивања људских права затвореника и притвореника.

I - Реализација препорука

Прегледом у Заводу обухваћено је:

1. Непосредна контрола препорука увидом на лицу мјеста.

ПРЕПОРУКА - 1

Неопходно је запошљавање додатног заводског особља како би се проширили капацитети Завода и ефикасније спроводио третман ресоцијализације. С тим циљем нужно је запошљавање додатних службеника затворске страже те психолога, васпитача, социјалног радника и здравствених радника.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

Завод још увијек није запослио додатне службенике али су са своје стране предузели одређене активности ради испуњења ове препоруке. Тако су у марту 2012. године донијели Правилник у унутрашњој организацији у којем је предвиђено укупно 96 запослених те су 12. 09. 2013. године Федералном министарству правде упутили захтјев за ангажовање два волонтера на радно мјесто васпитача.

Препорука није реализована, али је Управа завода предузела активности с циљем њеног испуњења.

ПРЕПОРУКА - 2

Неопходно је да Завод формира пријемно одјељење у складу са чланом 136. Закона о извршењу кривичних санкција БиХ - пречишћени текст (“Службени гласник БиХ”, број 12/10), у оквиру којег ће утврђивати предлог третмана затвореника, а што је неопходан услов за поступак њихове ресоцијализације.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

Завод је формирао Пријемно-отпусно одјељење.

Препорука реализована

ПРЕПОРУКА – 3.1.

Потребно је склопити уговор између Затвора и детокс-центра у Тузли ради ефикаснијег третмана болесника зависника од наркотика.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

Завод није склопио уговор са центром за детоксикацију, али, према изјави заводског особља, овај центар врши редовна тестирања те ће у будућности ангажовати поједине затворенике за тзв. вршањачку едукацију.

Препорука није реализована.

ПРЕПОРУКА – 3.2.

Здравствену заштиту неопходно је побољшати те, у складу са чланом 73. став 1. Закона о извршењу кривичних санкција БиХ - пречишћени текст (“Службени гласник БиХ”, број 12/10), стално ангажовати љекара у заводској амбуланти и организовати редовне специјалистичке прегледе у Заводу. Такође, потребно је организовати здравствену заштиту затвореника у заводској амбуланти 24 сата дневно и у ту сврху запослити додатне медицинске раднике који би радили и трећу смјену.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

Завод још увијек није стално радно ангажовао додатно медицинско особље али су на основу уговора о дјелу ангажовали још једног додатног љекара. Новим Правилником о унутрашњој организацији предвиђено је стално радно ангажовање љекара опште праксе и неуропсихијатра те четири медицинска техничара.

Препорука није реализована, али је Управа предузела активности с циљем њеног испуњења.

ПРЕПОРУКА – 4.1.

Притвореницима омогућити купање најмање једном дневно у складу са чланом 25. Правилника о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције, мјере притвора или других мјера БиХ - пречишћени текст (“Службени гласник БиХ”, број 55/09).

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

Притвореницима је омогућено купање четири пута седмично у љетним мјесецима а три пута седмично у зимским мјесецима. Заводска управа истиче да се до сада нико од притвореника није жалио на овакав распоред купања те да је главни проблем несуклађеност државних и ентитетских правилника и закона.

Препорука није реализована.

ПРЕПОРУКА – 4.2.

У складу са чланом 32. Правилника о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције, мјере притвора или других мјера БиХ - пречишћени текст (“Службени гласник БиХ”, број 55/09), љекар или други здравствени радник Завода једном седмично врши контролу хигијене у собама и о томе води посебну евиденцију.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

Врши се контрола хигијене у собама те се води посебна евиденција о извршеној контроли. Увидом у књигу контроле хигијене у собама утврђено је да се она не води уредно.

Препорука дјелимично реализована јер је успостављена евиденција али се не води уредно.

ПРЕПОРУКА – 5.2.

У складу са чланом 40. став 5. Правилника о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције, мјере притвора или других мјера БиХ - пречишћени текст (“Службени гласник БиХ”, број 55/09), узорке хране која се припрема у Заводу чувати у фрижидеру 72 сата а не 24 сата као што је садашња пракса.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

Узорци хране од сваког оброка се чувају у фрижидеру 72 сата.

Препорука реализована.

ПРЕПОРУКА – 5.2.

У складу са чланом 45. Правилника о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције мјере притвора или других мјера БиХ - пречишћени текст (“Службени гласник БиХ”, број 55/09), лекар је обавезан најмање једном седмично а други здравствени радник сваки дан вршити обилазак кухиње и провјеравање хигијенских услова, начина припремања хране, квалитет намирница и калоричну вриједност хране као и здравствено стање лица која раде у кухињи те о томе водити књигу контроле кухиње.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

Врши се контрола кухиње те се води посебна евиденција о извршеној контроли. Увидом у књигу контроле кухиње утврђено је да се она не води уредно.

Препорука дјелимично реализована јер је успостављана евиденција, али се не води уредно.

ПРЕПОРУКА – 6.

За радно ангажовање затвореника неопходно је побољшати могућности Завода. С тим циљем формирати додатне радне јединице а превасходно у оквиру Завода регистровати Привредну јединицу како би се обезбиједио рад затвореницима а тиме и бољи услови за преваспитавање и ресоцијализацију.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

Завод је радно ангажовао 18 затвореника. Још увијек нису регистровали Привредну јединицу али је то предвиђено Правилником о унутрашњој организацији.

Препорука није реализована, али је Управа предузела активности с циљем њеног испуњења.

ПРЕПОРУКА – 7.

Свим затвореницима потребно је обезбиједити боравак на отвореном у трајњу од најмање два сата дневно па и затвореницима који се налазе под појачаним третманом који у пракси имају право на свакодневну шетњу у трајању од сат времена. Наиме, то право на основу члана 84. став 1. Закона о извршењу кривичних санкција БиХ - пречишћени текст (“Службени гласник БиХ”, број 12/10) припада сваком затворенику па чак и оном који је упућен у самицу (чл. 104. став 1. Закона о извршењу кривичних санкција БиХ).

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

Сви затвореници имају право на шетњу два пута дневно у трајању од сат и по, а притвореници два пута дневно по један сат.

Препорука реализована.

ПРЕПОРУКА – 8.

Просторије за посјете затвореницима потребно је уредити и проширити њихов капацитет, што ће затвореницима омогућити да проводе квалитетније вријеме са члановима своје породице а нарочито са дјецом.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

Капацитет просторија за посјете је исти, али је Управа Завода омогућила коришћење и двије приручне просторије у случају потребе.

Препорука дјелимично реализована.

ПРЕПОРУКА – 9.

Затвореницима који не примају посјете редовно, односно не примају их сваког мјесеца, потребно је омогућити дуже посјете од 30 минута. Наиме, чланом 56. став 3. Правилника о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције, мјере притвора или других мјера БиХ - пречишћени текст (“Службени гласник БиХ”, број 55/09) није ограничено трајање појединачних посјета него је прописано само да затвореници имају право на посјету у трајању од најмање четири сата мјесечно.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

Управа Завода омогућава посјете и у дужем трајању.

Препорука реализована.

ПРЕПОРУКА – 10.

Завод треба да донесе Правилник о коришћењу видео-надзора који ће јасно регулисати поступак за приступ серверу и прегледавање снимака са надзорних камера као и да јасно пропише које су особе овлашћене за те радње.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

Завод је 01. 02. 2013. године донио Упутство о коришћењу видео-надзора којим су за контролу система видео-надзора и ретроактивно прегледавање снимака задужене двије особе - надзорник службе обезбјеђења и виши референт.

Препорука реализована.

ПРЕПОРУКА – 10.1.

До доношења Правилника потребно је обезбиједити физички сервер системом сукључарства или печачењем како би се онемогућиле његове злоупотребе на штету затвореника

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

Два од пет сервера се налазе под кључем а, према изјави Управе, за физичко обезбјеђење потребна су додатна финансијска средства.

Препорука дјелимично реализована.
--

На основу свега наведеног а у сврху побољшања услова боравка затвореника и притвореника у КПЗ Орашје, Независна комисија даје сљедеће:

ПРЕПОРУКЕ

1. Потребно је да Федерално министарство правде предузме потребне активности с циљем ангажовања додатних запосленика предвиђених Правилником о унутрашњој организацији КПЗ Орашје од марта 2012. године, чиме ће се створити услови за осигурање третмана преваспитања, ресоцијализације и адекватне здравствене заштите затвореника.
2. Потребно је уредно водити све прописане евиденције па тако и књигу контроле хигијене у собама у складу са чланом 32. Правилника о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције, мјере притвора или других мјера БиХ - пречишћени текст (“Службени гласник БиХ”, број 55/09) и књигу контроле кухиње у складу са чланом 45. Правилника о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције мјере притвора или других мјера БиХ - пречишћени текст (“Службени гласник БиХ”, број 55/09).
3. Потребно је уредно водити и све здравствене картоне у којима ће се уписати и сви обављени прегледи. Наиме, констатовано је да у здравственом картону притвореника који је одбијао да узима храну нису унесене свакодневне контроле љекара у складу са чланом 46. став 2. Правилника о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције, мјере притвора или других мјера БиХ - пречишћени текст (“Службени гласник БиХ”, број 55/09)
4. Потребно је свим притвореницима и затвореницима обезбиједити сваког дана довољну количину топле воде за одржавање личне хигијене у складу са чланом 24. Правилника о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције, мјере притвора или других мјера БиХ - пречишћени текст (“Службени гласник БиХ”, број 55/09). Наиме, констатовано је да у Пријемно-отпусном одјељењу често недостаје топле воде, па је потребно повећати капацитет бојлера.

5. Потребно је забранити службеницима затворске страже да у Заводу међу затвореницима носе гумене палице јер је то у супротности са чланом 40. став. 1. Правилника о начину вршења службе осигурања, наоружању и опреми и употреби ватреног оружја и других средстава принуде у заводима за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, број 34/05).

Након контролног прегледа, обиласка просторија и обављених разговора у Казнено-поправном заводу “Орашје”, закључак Независне комисије је да је већина предложених препорука испуњена. Остаје обавеза реализације неиспуњених и нових препорука.

6. Посјета КПЗ-у Бијељина 11.10.2013. године

Најављена контролна посјета Казнено-поправном заводу Бијељина обављена је 11.10.2013. године. Током посјете обављен је разговор са: помоћником директора за третман Мирославом Марићем, помоћником директора за осигурање Далибором Вујновићем и помоћником директора за здравство Станком Благојевићем.

Циљ посјете био је Контрола реализације препорука датих у Извјештају 31.1.2013.

I - Реализација препорука

Прегледом у Заводу обухваћено је:

1. Непосредна контрола препорука увидом на лицу мјеста.

ПРЕПОРУКА – 1

Неопходно је запошљавање додатног медицинског техничара како би се обезбиједила квалитетнија медицинска заштита затвореника и притвореника.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

Завод још увијек није запослио додатног медицинског техничара али је директор упутио захтјев Министарству правде Републике Српске за одобравање запошљавања додатног медицинског техничара. Завод по потреби привремено запошљава додатне медицинске техничаре, тако да су 23. 09. 2013. године по уговору о дјелу запослили два медицинска техничара која су мијењала медицинског техничара Завода за вријеме док је он био на годишњем одмору.

Препорука није реализована али је Управа завода предузела активности с циљем њеног испуњења.

ПРЕПОРУКА – 2.1.

Убрзати активности на изградњи новог завода који ће имати боље услове за смјештај затвореника и притвореника.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

КПЗ Бијељина је обезбиједила све грађевинске дозволе за изградњу новог завода које су достављене Министарству правде Републике Српске ради спровођења међународних тендера.

Препорука није реализована али је Управа завода предузела активности с циљем њеног испуњења.

ПРЕПОРУКА – 2.2.

Притвореницима омогућити да у свако доба имају несметан приступ санитарном чвору и води за пиће у складу са чланом 28. став 1. Правилника о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције, мјере притвора или других мјера БиХ - пречишћени текст (“Службени гласник БиХ”, број 55/09). У том смислу потребно је у свакој соби у Притворском одјељењу направити санитарне чворове и текућу воду.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

Завод није ништа предузео поводом наведене препоруке с обзиром да се очекује завршетак изградње новог завода.

Препорука није реализована.

ПРЕПОРУКА – 2.3.

У собама Притворског одјељења успоставити систем аларма који ће омогућити притвореницима да одмах контактирају заводске службенике у складу са чланом 18.2. тачка ц) Европских затворских правила.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

Завод још увијек није успоставио систем аларма јер, према њиховој изјави, недостају новчана средства.

Препорука није реализована.

ПРЕПОРУКА – 2.4.

Потребно је да Завод провјери да ли собе у којима су смјештени затвореници и притвореници задовољавају стандарде смјештаја прописане чланом 66. став 2.

Закона о извршењу кривичних санкција БиХ - пречишћени текст (“Службени гласник БиХ”, број 12/10). Ако након извршених провјера буде утврђено да собе не задовољавају стандарде смјештаја, потребно је избацити поједине кревете из соба те на тај начин повећати корисну површину.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

Чланови заводске управе истакли су прекобројност у КПЗ Бијељина. У тренутку посјете било је 78 затвореника, док је капацитет око 55 затвореника.

Препорука није реализована.

ПРЕПОРУКА – 2.5.

Обезбиједити да све собе имају довољно природне свијетлост која ће осигурати затворенику и притворенику читање под природним свјетлом у уобичајеним условима у складу са чланом 27. став 2. Правилника о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције, мјере притвора или других мјера БиХ - пречишћени текст (“Службени гласник БиХ”, број 55/09).

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

Офарбани су врата и прозори те су са прозора скинута замрачења тако да собе имају довољно природне свијетлости.

Препорука реализована.

ПРЕПОРУКА – 2.6.

У свим собама поставити довољан број ноћних ормарића за сваког затвореника у складу са чланом 21. став 1. Правилника о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције, мјере притвора или других мјера БиХ - пречишћени текст (“Службени гласник БиХ”, број 55/09).

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

Завод још увијек није набавио додатни број ноћних ормарића јер, према њиховој изјави, недостају новчана средства.

Препорука није реализована.

ПРЕПОРУКА – 2.7.

У собама инсталирати по један ТВ пријемник у складу са чланом 36. Правилника о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције, мјере притвора или других мјера БиХ - пречишћени текст (“Службени гласник БиХ”, број 55/09).

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

Завод још увијек није инсталирао ТВ пријемнике у собама јер, према њиховој изјави, недостају новчана средства, а та обавеза није ни прописана ентитетским законом и Правилником о кућном реду.

Препорука није реализована.

ПРЕПОРУКА – 2.8.

Обезбиједити затвореницима посебан простор у којем ће чувати сезонску гардеробу те нарочито обућу, с обзиром да њено држање у собама даје изглед неуредности и смањују корисну површину собе.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

Завод још увијек није обезбиједио посебан простор за сезонску одјећу и обућу јер, према њиховој изјави, недостаје физички простор а наведени проблем рјешавају на начин што вишак гардеробе за вријеме посјета шаљу кући.

Препорука није реализована али је Управа завода предузела активности с циљем њеног испуњења.

ПРЕПОРУКА – 2.9.

Реновирати купатила и санитарне чворове.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

Завод није реновирао купатила и санитарне чворове, али су од Министарства правде тражили средства за те намјене.

Препорука није реализована, али је Управа завода предузела активности с циљем њеног испуњења.

ПРЕПОРУКА – 2.10.

Иако је хигијена у собама задовољавајућа, ипак је потребно да лекар или други здравствени радник једном седмично врши контролу хигијене у собама и о томе води евиденцију у складу са чланом 32. Правилника о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције, мјере притвора или других мјера БиХ - пречишћени текст (“Службени гласник БиХ”, број 55/09).

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

Лекар сачињава мјесечни извјештај о стању личне и опште хигијене затвореника и притвореника.

Препорука није реализована.

ПРЕПОРУКА – 3.

Неопходно је да Завод формира Пријемно одјељење у складу са чланом 136. Закона о извршењу кривичних санкција БиХ - пречишћени текст (“Службени гласник БиХ”, број 12/10) у оквиру којег ће утврђивати предлог третмана затвореника, што је услов за поступак њихове ресоцијализације.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

Завод још увијек није формирао Пријемно одјељење јер, према њиховој изјави, недостаје физички простор.

Препорука није реализована.

ПРЕПОРУКА – 4.

Потребно је да се у личним досијеима затвореника уредно води евиденције докумената који се у њима налазе у складу са Упутством о матичним књигама, досијеу и начину одређивања третмана затвореника.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

Према изјави Заводске управе сви документи се заводе у лични досије затвореника.

Препорука реализована.

ПРЕПОРУКА – 5.

Потребно је свим притвореницима омогућити боравак на отвореном од најмање три сата дневно у складу са чланом 84. став 2. Закона о извршењу кривичних санкција БиХ - пречишћени текст (“Службени гласник БиХ”, број 12/10). Такође је потребно побољшати садржај круга за шетњу притвореника како би се квалитетније очувало њихово психофизичко здравље.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

Према изјави заводске управе, сви притвореници бораве на отвореном најмање два сата дневно те није било притужби на то њихово право. Завод нема могућности да се притвореници баве спортом нити да раде. У новом притворском одјељењу су предвиђена два круга за шетњу и један спортски терен.

Препорука није реализована.

ПРЕПОРУКА – 6.

Потребно је да Завод организује оснивање секција и стимулише затворенике за приступање секцијама као допунски облик општег и стручног образовања у

складу са чланом 87. Закона о извршењу кривичних санкција БиХ -пречишћени текст (“Службени гласник БиХ”, број 12/10).

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

Према изјави заводске управе, ова препорука се не може реализовати због недостатка физичког простора. До сада је био реализован пројекат описмењавања затвореника а у плану је и курс енглеског језика.

Препорука није реализована.

ПРЕПОРУКА – 7.1.

У складу са чланом 40. став 5. Правилника о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције, мјере притвора или других мјера БиХ - пречишћени текст (“Службени гласник БиХ”, број 55/09), узорке хране која се припрема у Заводу чувати у фрижидеру 72 сата а не 24 сата као што је садашња пракса.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

Узорци хране се и даље чувају 24 сата јер је то, према изјави Управе, обавеза прописана ентитетским правилником о кућном реду а у Заводу се не налазе притвореници и затвореници Суда БиХ.

Препорука није реализована.

ПРЕПОРУКА – 7.2

У складу са чланом 45. Правилника о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције мјере притвора или других мјера БиХ - пречишћени текст (“Службени гласник БиХ”, број 55/09), љекар је обавезан да најмање једном седмично а други здравствени радник сваки дан врши обилазак кухиње и провјерава хигијенске услове, начин припремања хране, квалитет намирница и калоричну вриједност хране као и здравствено стање лица која раде у кухињи те да о томе води књигу контроле кухиње.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

Води се уредна евиденција о контроли кухиње те се сваки оброк проба а уколико нема медицинског техничара, то ради дежурни службеник Завода.

Препорука није реализована.

ПРЕПОРУКА – 8.

Потребно је проширити и уредити просторију за посјету затвореницима и притвореницима како би им се, у складу са чланом 24.4. Европских затворских

правила, омогућило да одржавају и унапређују породичне односе на што нормалнији начин.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

Није извршено проширење просторија за посјете јер, према изајви заводске управе, недостају финансијска средства и физички простор али су у просторију за посјете инсталирали клима-уређај.

Препорука дјелимично реализована.

ПРЕПОРУКА – 9.

Потребно је да Завод донесе Правилник о коришћењу видео-надзора којим ће јасно регулисати поступак за приступ серверу и прегледавање снимака са надзорних камера као и јасно прописати које су особе овлашћене за те радње.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

Према изајви заводске управе, увид у видео-надзор имају: директор, помоћник директора за обезбјеђење и његов замјеник, али о томе немају никакав правилник нити упуство.

Препорука није реализована.

На основу свега наведеног а у сврху побољшања услова боравка затвореника и притвореника у КПЗ Бијељина, Независна комисија даје следеће:

ПРЕПОРУКЕ

1. Потребно је да Министарство правде Републике Српске предузме хитне мјере с циљем завршетка изградње новог завода на локалитету Голо Брдо с обзиром на веома лоше услове боравка затвореника и притвореника у постојећем заводу. Најлошије услове боравка имају притвореници те је потребно што хитније оспособити ново притворско одјељење чији су објекти већ изграђени.
2. Потребно је смањити број затвореника јер је евидентирана прекобројност, што нарочито долази до изражаја с обзиром на веома лоше услове боравка.
3. Поново се наглашава потреба да Министарство правде БиХ предузме потребне мјере с циљем усуглашавања државних и ентитетских правилника и закона.
4. Препоручује се Суду БиХ да не упућује осуђенике и притворенике у КПЗ Бијељину због веома лоших услова боравка и немогућности обезбјеђивања примјене одредаба Закона о извршењу кривичних санкција БиХ и Правилника о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције, мјере притвора или других мјера БиХ.

Након контролног прегледа, обиласка просторија и обављених разговора у Казнено-поправном заводу “Бијељина”, закључак Независне комисије је да већина предложених препорука није испуњена и да су и даље незадовољавајући услови боравка затвореника и притвореника па је потребно интензивирати изградњу новог завода, те што хитније ставити у функцију новоизграђено притворско одјељење.

7. Посјета Притворској јединици на државном нивоу 08.11.2013. године

Најављена контролна посјета Притворској јединици на државном нивоу обављена је 08.11.2013. године. Током посјете обављен је разговор са: в.д. управником Драганом Гразновом и командиром Хусеином Хајдаревићем. Према наводима в.д. управника, основни проблем у Притворској јединици јесте старост и дотрајалост контејнера у којима су смјештени притвореници тако да је потребно свакодневно обављати поправке.

Циљ посјете био је: 1. Контрола реализације препорука датих у Извјештају од 8.9.2011.и 2. Обављање разговора с притвореницима с циљем утврђивања њихових конкретних притужби.

I Реализација препорука

Прегледом у Заводу обухваћена је:

1. Непосредна контрола препорука увидом на лицу мјеста.

1. ПРЕПОРУКА

Неопходно је предузети хитне мјере како би се притворенику с инвалидитетом, З. Б., обезбиједили основни услови за живот. С тим у вези потребно је да Министарство правде БиХ хитно премјести притвореника у други завод који има одговарајући смјештај за инвалидна лица (КПЗ Туњице у Бањалуци). Ако Министарство правде БиХ није у могућности да притворенику З. Б. обезбиједи нови одговарајући смјештај, потребно је објекат Притворске јединице прилагодити потребама инвалидних лица, што захтијева преуређивање комплетног објекта и ћелије.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

Независна комисија је констатовала да је притвореник З. Б. премјештен у КПЗ „Туњице“ у Бањалуци.

Препорука реализована.

2. ПРЕПОРУКА

Потребно је уложити додатна средства у амбуланту и набавку уређаја и опреме која ће допринијети бољој здравственој заштити притвореника. Као приоритет истиче се набавка медицинске опреме потребне за несметано лијечење и нормалан живот притвореника који имају теже здравствене проблеме. Осим тога, за инвалидног притвореника потребно је набавити и антидекубитални душек, јастук за сједење, импрегнирани чаршаф, уринарне катетере и кесе те колица.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

У ћелију је премјештен болнички кревет чији се положај могао прилагодити потребама притвореног лица. Такође, уз кревет су добављени ортопедски додаци који омогућавају да се притворено лице само пребацује с кревета на колица, односно да мијења положај; туш је прилагођен, набављено је еластично цријево, чиме је омогућено притвореном лицу да се самостално брине о хигијени; измијењени су сви лијекови и набављени најсавременији за његов статус. Наведене активности су обустављене јер је по Рјешењу Суда Босне и Херцеговине, број: С1 1 К003472 11 КРЖ 2 (Х-КР-08/549) од 25. 10. 2011. године, за ово лице укинут притвор.

Препорука реализована.

3. ПРЕПОРУКА

Потребно је лијекове са психоактивним супстанцама у амбуланти обезбиједити од крађе и злоупотребе и то тако да се чувају у челичној каси која се закључава преко ноћи. Потребно је снабдјети притворску јединицу тестовима за детекцију психоактивних супстанци у тјелесним течностима, а тестирање изводити према верификованим протоколима. Осим тога, потребно је успоставити процедуре за пријем зависника иако се они тренутно не налазе у притвору, те обезбиједити могућност повјерљивог савјетовања са психологом.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

Лијекови са психоактивним супстанцама у амбуланти Притворске јединице обезбијеђени су од крађе и злоупотребе и чувају се у металној каси која има тајну шифру, стално је закључана и под контролом. Притворска јединица је снабдјевена тестовима за детекцију психоактивних супстанци у тјелесним течностима, а тестирање изводи према верификованим протоколима. У дијелу препоруке који се односи на успостављање процедура за пријем зависника, здравствена служба Притворске јединице доставила је Министарству правде БиХ, као надлежном министарству, предлог за израду правилника о набавци, евиденцији, похрањивању, употреби и контроли опојних лијекова за потребе Притворске јединице.

Како Притворска јединица у оквиру пружања медицинских услуга нема психолога, постигнут је неформални договор са невладином организацијом Викторија да јој се два

пута мјесечно стави на располагање дипломирани психолог. Тиме се није адекватно одговорило на захтјев Независне комисије за успостављање психијатријске заштите притвореника у Притворској јединици. Затечено стање је да притворски љекар тражи одобрење од Суда БиХ за ангажовање психолога или психијатра по уоченом проблему. Такво реаговање „пост фестум“ може довести до већих траума у притворској популацији или између особља и притвореника. Из разговора са притвореницима примјетна је напетост која влада између појединих чувара и притвореника, те се може претпоставити да већ сад постоји циљна група с којом психијатар/психолог мора интензивно радити.

Препорука није реализована.

4. ПРЕПОРУКА

Потребно је поставити посебно издвојену кутију за притужбе на рад особља Притворске јединице како би притвореници могли убацивати анонимне притужбе.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

Постављено је посебно издвојено сандуче за притужбе и похвале на рад особља Притворске јединице и оно је лако доступно притвореницима. Наведено сандуче се налази поред врата која воде у круг за шетњу.

Препорука реализована.

5. ПРЕПОРУКА

Потребно је да љекар Притворске јединице или друго стручно лице води контролну књигу хране. Наиме, храна за притворенике Притворске јединице припрема се у КПЗ-у Кула, одакле се транспортује до Притворске јединице. На овај начин љекар или стручно лице Притворске јединице не може контролисати квалитет, количину хране и хигијенске услове за спремање хране. С обзиром да у Притворској јединици нема услова за припремање хране, потребно је да љекар или стручно лице Притворске јединице врши редовну контролу хране која се припрема у КПЗ-у Кула те да се сам транспорт хране врши под његовим надзором, о чему ће водити своју контролну књигу.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

Притворска једница је 04. 02. 2012. године закључила Уговор о набавци хране за потребе притворених лица у Притворској јединици између Министарства правде БиХ и КПЗ-а Источно Сарајево којим је децидирано уређен поступак припреме, квалитета и квантитета obroка, поштовање безбједносних санитетско-хигијенских мјера, вођење свих потребних евиденција, као и поступак пробања, односно задржавања узорака, у

складу са прописима којима се регулише та област. Овлашћени заводски службеници Притворске јединице транспортују оброк у оригиналним кутијама. Наведеним процедурама у потпуности су регулисане безбједносно-хигијенско-санитарне мјере, као и чување, односно евиденција хране за потребе притворених лица у Притворској јединици.

Препорука није реализована мада је Притворска јединица закључивањем уговора са КПЗ Источно Сарајево правно регулисала поступак набавке и транспорта хране.

6. ПРЕПОРУКА

Потребно је запечатити собу у којој се налази сервер камере, односно похрањени снимци видео-надзора, тј. обезбиједити је тако да се елиминише могућа злоупотреба видео-записа.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

Запечаћена је соба у којој се налази сервер камере, односно похрањени снимци видео-надзора, чиме је елиминисана могућност злоупотребе видео-записа.

Како се у тој соби налази и друга апаратура којом се омогућава несметан рад Притворске јединице, Управа Притворске јединице уредила је посебном наредбом, број: СЛ-475/11 од 04. 10. 2011. године, могући и оправдан поступак уласка у собу.

Препорука реализована.

7. ПРЕПОРУКА

Потребно је обезбиједити заједничке просторије за ручавање, што ће допринијети побољшању хигијенских услова у ћелијама.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

Поступајући по препоруци којом се захтијева обезбјеђивање заједничких просторија за ручавање притворених лица, обавјештавамо вас да је по њој немогуће поступити, због недовољног просторног капацитета у Притворској јединици на државном нивоу.

Препорука није реализована.

8. ПРЕПОРУКА

Потребно је здравствену заштиту притвореника М. К. спровести у складу с одредбама ЗИКС-а које се односе на здравствену заштиту притвореника. С обзиром да је објекат Притворске јединице привременог карактера, потребно је да Савјет министара БиХ и Министарство правде БиХ убрзају активности на изградњи објекта државног затвора.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

Објекат државног завода још увијек није изграђен.

Препорука није реализована.

II Обављени разговори са притвореницима

1. Притвореник С.И. имао је следеће конкретне притужбе:

- Сматра да је погрешно што је већина притужби Управи упућују отворена и то посредством службеника затворске страже.

Независна комисија је упознала је притвореника са могућношћу слања анонимних представки путем посебног сандучића који је постављен за те намјене.

- Прије отприлике два мјесеца имао је притужбу на рад једног службеника затворске страже који је, према његовом мишљењу, непрофесионално поступао. Поводом те притужбе притвореник је у својој забиљешци навео да тражи разговор са члановима Управе, али до тог разговора никада није дошло.

Извршеним провјерама утврђено је да је са наведеним догађајем упознат командир те да је са притвореником одмах обавио разговор командир страже који је члан Управе. Став командира и в.д. управника је да је понашања затворског стражара било професионалног и да нису повријеђена права притвореника.

- Притворска јединица не шаље његова писмена која упућује Суду БиХ и Министарству правде БиХ јер мисли да ове институције његова писмена никада нису зпримила.

Извршеним провјерама у досијеу притвореника утврђено је да се у њему налази више фотокопија његових писмена упућених Суду БиХ и другим институцијама на којима се налазе пријемни печати, што је доказ да су сви уредно достављени.

2. Притвореник М.Ј. није имао притужби на услове смјештаја и поштовање његових људских права. Имао је притужбу на Министарство правде БиХ с обзиром да не дозвољавају долазак његове супруге којој је изречена забрана уласка у БиХ па стога није у могућности да га посјећује.

Притвореник је обавијештен да ова питања нису у надлежности Независне комисије.

3. Притвореник Т.З. није имао притужби на услове смјештаја и поштовања његових људских права. Имао је притужби на рад Суда БиХ с обзиром да су му одузета његова финансијска средства па сматра да је на тај начин угрожена егзистенција његовом малољетном дјетету.

Притвореник је обавијештен да ова питања нису у надлежности Независне комисије.

На основу свега наведеног, а у сврху побољшања услова борава притвореника у Притворској јединици на државном нивоу, Независна комисија даје следеће:

ПРЕПОРУКЕ

1. Поново се наглашава потреба да Министарство правде БиХ интензивира активности на изградњи државног завода, с обзиром да је Притворска јединица привременог карактера и направљена од контејнера који су због старости у све лошијем стању и захтијевају свакодневне поправке. Такође би се са изградњом државног завода ријешило проблем и исхране притвореника јер Притворска јединица, због недостатка простора, не посједује кухињу па се храна за притворенике припрема и транспортује из КПЗ-а Источно Сарајево „Кула“.
2. Потребно је, у што краћем року успоставити професионалну психијатријску заштиту притвореника на начин да се ангажује клинички психијатар најмање једанпут мјесечно. Препоручујемо да се склопи уговор са надлежном институцијом из Сарајева ради пружања ових услуга, како би се могао квалитетно покрити третман притвореника и притворског особља односно чувара.
3. Потребно је досијее притвореника уредно водити, односно евидентирати све документе који се у њима налазе.
4. Препоручује се љекару Притворске јединице да љекарску документацију притвореника држи на једном мјесту, увезано и хронолошки сређено, како би се, увидом у здравствени картон, могле прикупити квалитетне информације о здравственом стању притвореника.

Након контролног прегледа и обављених разговора, Независна комисија је закључила да је у Притворској јединици на државном нивоу већина предложених препорука реализована, осим изградње новог објекта и ангажовања психијатра/психолога, што је у надлежности Министарства правде БиХ.

8. Посјета КПЗ-у Мостар 28.11.2013. године

Најављена контролна посјета Казнено-поправном заводу Мостар обављена је 28.11.2013. године. Током посјете обављен је разговор са директором Ромеом Зелеником, као и притвореницима и затвореницима којима је мјеру притвора, односно казну изрекао Суд БиХ.

Циљ посјете био је: 1. Контрола реализације препорука датих у Извјештају 29.3.2012. и 2. Обилазак привредне јединице на локалитету Родобоља и изградње новог објекта на Родочу.

I. Реализација препорука

1. ПРЕПОРУКА

Извршеним прегледом утврђено је да КПЗ у Мостару располаже ограниченим простором услед чега затвореници имају ограничене могућности квалитетног коришћења свог слободног времена. Наиме, затвореници на располагању имају само мањи круг за шетњу без икаквих спортских садржаја, те мању теретану и библиотеку. Из тих разлога потребно је убрзати активности на изградњи новог завода који ће имати више простора, чиме ће се побољшати квалитет и разноврсност слободних активности које ће бити на располагању затвореницима.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

Нови објекти Завода још увијек нису завршени, односно завршена је само прва фаза док за преостале три недостају новчана средства.

Препорука није реализована.

2. ПРЕПОРУКА

Неопходно је побољшати услове боравка у појединим собама те изнијети неке некоришћене кревете који собама дају изглед пренатрпаности као и санирати дијелове зидова који су оштећени. Такође, потребно је да Управа Завода достави информацију о квадратури сваке собе и броју затвореника који су тамо смјештени, а вези с конкретним притужбама о пренатрпаности појединих соба у којима су смјештени осуђеници.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

Према изјави заводског особља, све собе у којима су смјештени притвореници и затвореници испуњавају стандарде који се тичу потребне квадратуре, тако да сматрају да ту нема никаквих неправилности. Такође, санирани су оштећени дијелови зидова.

Препорука је дјелимично реализована.

3. ПРЕПОРУКА

Неопходно је побољшати здравствену заштиту, те у ту сврху стално ангажовати љекара у заводској амбуланти као и додатно здравствено особље, те смањити период чекања на специјалистичке прегледе. Такође је потребно организовати здравствену заштиту затвореника у заводској амбуланти 24 сата дневно. Потребан

је додатни ангажман Федералног министарства правде како би се обезбиједила потребна новчана средства с циљем запошљавања наведених лица.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

Завод је склопио уговор о дјелу с једним медицинским техничарем, али још увијек недостају три медицинска техничара као и стално запослени љекар који је сада ангажован по уговору о дјелу. Заводска управа покушала је закључити уговор с Центром за лијечење зависности града Мостара чији би запосленици долазили у Завод и давали терапију овисницима, али наведени уговор још увијек није потписан јер, према изјави заводског особља, недостају новчана средства у износу од 6.000 КМ годишње.

Препорука није реализована.

4. ПРЕПОРУКА

Неопходно је и формирање додатних радних јединица унутар Завода у којима би осуђеници били радно ангажовани, а с обзиром на садашње ограничене могућности Завода да радно ангажују осуђенике, што представља битан фактор њиховог преваспитавања и ресоцијализације.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

Завод није повећао могућности за радно запошљавање затвореника с обзиром да за то недостају средства. Главна препрека формирања додатних радних јединица је, према изјави заводског особља, та што постојећа привредна јединица Завода није као таква регистрована па нема ни жиро-рачун, те стога не може ни продавати произведену робу.

Препорука није реализована.

5. ПРЕПОРУКА

Потребно је повећати вријеме боравака притвореника на отвореном простору, односно омогућити им боравак на отвореном у трајању од најмање два сата дневно, за разлику од досадашњих сат времена.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

Притвореницима је омогућен боравак на отвореном у трајању од најмање два сата дневно, а што је, према изјави заводског особља, резултат чињенице да је у Притворском одјељењу смјештено свега осам притвореника.

Препорука је реализована.

6. ПРЕПОРУКА

Потребно је измјестити кутију за притужбе осуђеника. Наиме, кутија је постављена непосредно поред стола дежурног службеника, тако да осуђеници који намјеравају доставити анонимну представку не могу осигурати своју анонимност.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

Кутија за притужбе затвореника није измјештена али, с обзиром на ограничене просторне капацитете Завода, не постоји боље мјесто од постојећег које је поред улаза у круг за шетњу.

Препорука је реализована.

7. ПРЕПОРУКА

Потребно је свим осуђеницима омогућити право на несметано комуницирање телефоном. Наиме, чланови Независне комисије сматрају да осуђеницима није у потпуности омогућено коришћење овог права и то усљед ограничавања позива на само седам телефонских бројева које морају унапријед пријавити. Из тих разлога потребно је да Федерално министарство правде предузме потребне мјере како би се осуђеницима омогућило несметано комуницирање са спољашњим свијетом.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

Препорука није реализована.

8. ПРЕПОРУКА

Потребно је и да Федерално министарство правде провјери цијене и квалитет услуга телефонског оператера ТЗ који су власници телефонских говорница у Заводу, а у вези с конкретним притужбама осуђеника да су цијене телефонских услуга знатно веће, а да је квалитет веза знатно лошији.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

Препорука није реализована.

9. ПРЕПОРУКА

Потребно је да Управа КПЗ-а Мостар преиспита одлуку о забрани уношења хране у Завод и о примању пакета с храном. Наиме, иако је циљ ове забране спречавање уношења забрањених предмета и наркотика у Завод, чланови Независне комисије ипак сматрају да се овај циљ може постићи и неким другим, мање радикалним мјерама, као што су појачане контроле, или ограничавањем забране само на одређене категорије осуђеника.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

Управа Завода дозвољава унос домаће хране у Завод и конзумација је дозвољена само за вријеме посјете, али се не може уносити у павиљоне.

Препорука је дјелимично реализована.

10. ПРЕПОРУКА

Неопходно је донијети интерни правилник о коришћењу видео-надзора у Заводу којим ће се обавезно прописати печатање собе у којој је видео-техника за надзор и осигурати друге мјере како би се спријечило да особље злоупотребљава видео-надзор на штету затвореника.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

Постоји само усмено упутство о начину коришћења видео-надзора док је, према изјави заводског особља, у току израда Правилника о употреби видео-надзора у Федералном министарству правде.

Препорука није реализована.

II. Обављени разговори са затвореницима

Током посјете обављен је разговор са представницима затвореника, и то њих седам из колектива 1, 2 и 3 који су изнијели сљедеће притужбе:

- Телефонске говорнице су скупе и често су ван употребе;
- Затвореници немају довољно простора за слободне активности, те су тражили простор за стони тенис који би користили за вријеме лоших временских услова, али им то није одобрено. Такође, имају само рачунарску секцију и теретану;
- У кантини су веома лоши производи, а храну не смију уносити у павиљоне, што је потврђено и у разговору са директором који је навео да је лош квалитет намирница и у кухињи;
- Собе у којима су смјештени затвореници су премале, а нарочито соба број 49 у којој су смјештене четири особе, а квадратура је 12,5 м², те соба број 22 у којој је смјештено шест особа, а квадратура је 20 м²;
- Старије особе су смјештене у истим собама са млађим особама;
- У дневном боравку нема прозора;
- Неодговарајућа здравствена заштита, чак затвореници један другом дају инсулин;
- Неодобравање ванзаводских погодности;
- Немогућност да са депозита подигну новац у готовини;

- Једнолична исхрана;
- Ванзаводске погодности не могу се спајати са државним празницима;
- Забрана коришћења лаптопа;
- Нису гласали јер нико није организовао гласање;
- Затворенику С.Ш. укинута инвалиднина;
- Коришћење годишњег одмора је могуће тек након 11 мјесеци, а при томе се годишњи одмор не може пренијети у нову календарску годину. Након тога, коришћење новог годишњег одмора је могуће тек након протеча 11 мјесеци;
- Притвореник Д.Ш. написао је притужбу на рад љекара и доставио је директору који је притужбу прослиједио љекару.

На основу свега наведеног, а у сврху побољшања услова борава затвореника и притвореника у КПЗ-у Мостар, Независна комисија даје сљедеће:

ПРЕПОРУКЕ

1. Потребно је да Управа КПЗ-а Мостар:

- a. Уреди просторије дневног борава у којима затвореници проводе слободно вријеме и у њима постави прозоре који ће бити довољно велики да би затвореници могли читати и радити под природним свјетлом, као што је то прописано чланом 18.2. тачка а) Европских затворских правила.
- b. У вези с конкретним притужбама појединих затвореника, преиспита постојећи распоред затвореника у собама с обзиром да је чланом 18.6. Европских затворских правила прописано да ће смјештај дијелити неколико затвореника само ако се затвореници међусобно слажу.
- c. У складу с могућностима Завода, побољша квалитет и разноврсност слободних активности те, на основу конкретних притужби затвореника, покуша обезбиједити просторију за стони тенис која ће заједно с постојећом теретаном представљати алтернативне начине вјежбања затвореника у случајевима када је затвореницима онемогућено да се због лоших временских услова баве физичком активношћу на отвореном, што је и прописано чл. 27.1. и 27.2. Европских затворских правила.

2. Потребно је да Федерално министарство правде предузме сљедеће активности:

- 2.1. Обезбиједи потребне финансијске и друге услове за радно ангажовање потребног медицинског особља те закључивање уговора са Центром за лијечење зависности града Мостара, чиме ће се знатно унаприједити здравствена заштита затвореника;

- 2.2. Преиспита оправданост донесеног упутства којим се ограничава телефонски контакт затвореника на седам бројева јер се на тај начин ограничава контакт затвореника са спољашњим свијетом, прописан одредбама чл. 24.1. и 24.5. Европских затворских правила;
 - 2.3. Изврши контролу цијена и квалитета услуга телефонског оператера ТЗ;
 - 2.4. Изврши контролу квалитета намирница и производа који се користе у кухињама и набављају у кантинама завода у Федерацији БиХ;
 - 2.5. Омогући регистрацију привредних јединица како би оне могле економично пословати, што би омогућило повећање могућности Завода за радно ангажовање затвореника.
3. Потребно је да Федерални завод ПИО/МИО достави информацију да ли је било којем затворенику укинута право на инвалидску пензију, јер би такво поступање било у супротности са чланом 3. Закона о извршењу кривичних санкција БиХ - пречишћени текст („Службени гласник БиХ“, број 12/10), према којем лица која извршавају кривичну санкцију задржавају сва права изузев у границама неопходним за остваривање циља због којег су изречене.
 4. Потребно је да Централна изборна комисија БиХ достави информацију да ли је на задњим изборима организовано гласање затвореника у КПЗ-у Мостар, у складу са чланом 58. Закона о извршењу кривичних санкција БиХ - пречишћени текст („Службени гласник БиХ“, број 12/10).
 5. Потребно је да Министарство правде БиХ измијени члан 33. Правилника о погодностима и годишњем одмору затвореника који извршавају казну затвора у заводу за извршење кривичних санкција и других мјера БиХ - пречишћени текст („Службени гласник БиХ“, бр. 67/09 и 20/12), а којим је прописано да се коришћење годишњег одмора затвореника не може пренијети из једне године у другу годину, с обзиром да је он у супротности са важећим законодавством којим се регулишу радни односи према којима се годишњи одмор може користити до 30. јуна наредне године.

Након контролног прегледа и обављених разговора у Казнено-поправном заводу Мостар, закључак Независне комисије је да су досадашње предложене препоруке само дјелимично реализоване, те да је за реализацију већине препорука, а нарочито изградње нових објеката Завода, потребно интензивније учешће и свих нивоа законодавне и извршне власти у Федерацији БиХ и у БиХ.

9. Посјета КПЗ-у Требиње 29.11.2013. године

Најављена контролна посјета Казнено-поправном заводу Требиње обављена је 29.11.2013. године. Током посјете обављен је разговор са: помоћником директора за

Привредну јединицу Мирославом Ранковићем, помоћником директора за третман Здравком Миљановићем и руководиоцем Одјељења за притвор Гораном Миљановићем.

Циљ посјете био је: 1. Контрола реализације препорука датих у Извјештају од 15.5.2012. и 2. Обилазак Привредне јединице

I. Реализација препорука

Прегледом у Заводу обухваћена је:

1. непосредна контрола препорука увидом на лицу мјеста.

1. ПРЕПОРУКА

Неопходно је што хитније у притвореничким собама створити услове за квалитетнији боравак притворених лица, увођењем текуће воде у просторије, и то постављањем умиваоника и мокрог чвора, с обзиром да је притвореницима ограничена могућност изласка из соба у којима бораве.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

Наведена препорука још увијек није реализована, с обзиром да је објекат КПЗ-а Требиње веома стар па су за његово уређење потребна велика улагања.

Препорука није реализована.

2. ПРЕПОРУКА

Хитно треба побољшати здравствену заштиту, те с тим циљем стално ангажовати љекара и друго медицинско особље. Најмање што би требало је да се свакодневно пружи потребна здравствена заштита и обезбиједи присуство медицинског техничара, што сада није случај.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

Запослена су два медицинска техничара док је љекар још увијек ангажован по основу уговора о дјелу.

Препорука је дјелимично реализована.

3. ПРЕПОРУКА

Неопходно је побољшати основне хигијенске услове у купатилима и клозетима јер се није стекао дојам да је хигијена на задовољавајућем нивоу, иако су неке санитарне просторије недавно дјелимично реновиране.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

У потпуности је реконструисана канализациона мрежа тако што је главна канализациона мрежа урађена поново, те су реновирана купатила за затворенике и притворенике, а у току је реновирање и осталих санитарних просторија.

Препорука је већим дијелом реализована.

4. ПРЕПОРУКА

Потребно је да се у оквиру КПЗ-а Требиње постави кутија за притужбе, и на притвореничком и на одјељењу за затворенике, која ће бити лако доступна свим затвореницима и притвореницима и која ће им осигуравати анонимност.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

Управа Завода набавила је кутије за анонимне притужбе, али их још увијек није поставила, што образлажу чињеницом да њихово постављање и жалбене процедуре нису регулисане никаквим законским или подзаконским актом, те да је КПЗ Требиње мали завод у којем се тешко може сачувати анонимност затвореника.

Препорука није реализована.

5. ПРЕПОРУКА

Неопходно је донијети правилник о коришћењу видео-надзора којим ће се обавезно прописати печачење собе у којој је видео-техника и осигурати друге мјере које би спријечиле да особље злоупотреби видео-надзор, а на штету затвореника.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ

Управа Завода измјестила је просторије с видео-техником, али још увијек није донијела никакав правилник јер сматрају да тај правилник треба да донесе Министарство правде.

Препорука није реализована.

II. Обављени разговори са затвореницима

Током посјете обављен је разговор са свим притвореницима и затвореником којима је мјеру притвора, односно кривичну санкцију изрекао Суд БиХ. Том приликом они су изјавили да немају никаквих примједба на услове боравка и поштовање њихових права.

На основу свега наведеног, а у сврху побољшања услова боравка затвореника и притвореника у КПЗ-у Требиње, Независна комисија даје сљедеће:

ПРЕПОРУКЕ

1. Неопходно је проширити објекат Завода јер се у оквиру постојећих капацитета не може омогућити затвореницима и притвореницима бављење физичким активностима, у складу са чланом 87. Закона о извршењу кривичних санкција БиХ - пречишћени текст („Службени гласник БиХ”, број 12/10) и члана 27.4 Европских затворских правила. Такође је неопходно проширити и Привредну јединицу ради повећања радног ангажмана затвореника. С тим циљем потребно је да Министарство правде РС предузме потребне мјере да се Општини Требиње уступе на коришћење околне некоришћене парцеле како би се Завод могао проширити, а што ће имати и непосредне учинке на побољшање квалитета живота затвореника и притвореника. Исто тако, потребно је да Министарство правде РС предузме потребне мјере с циљем уступања КПЗ-у Требиње некоришћено војно земљиште уз Привредну јединицу.
2. Поново се наглашава потреба побољшања услова боравка притвореника, те је с тим циљем потребно:
 - a. Притвореницима омогућити да у свако доба имају несметан приступ санитарном чвору и води за пиће, у складу с чланом 28. став 1. Правилника о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције, мјере притвора или других мјера БиХ - пречишћени текст („Службени гласник БиХ“, број 12/10). У том смислу потребно је у свакој соби у Притворском одјељењу направити санитарне чворове и текућу воду.
 - b. У собама Притворског одјељења успоставити систем аларма који ће омогућити притвореницима да одмах контактирају заводске службенике, у складу са чланом 18.2. тачка ц) Европских затворских правила.
 - c. Потребно је притворенике пушаче смјештати одвојено од непушача, у складу са чланом 30. став. 2. Правилника о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције, мјере притвора или других мјера БиХ - пречишћени текст („Службени гласник БиХ“, број 12/10).
3. Поново се наглашава потреба побољшања здравствене заштите затвореника и притвореника те с тим циљем треба стално радно ангажовати љекара и у заводску амбуланту набавити потребне медицинске уређаје: стабилизатор, лежај за преглед и ЕКГ апарат.
4. У складу са чланом 40. став 5. Правилника о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције, мјере притвора или других мјера БиХ - пречишћени текст („Службени гласник БиХ“, број 12/10), узорке хране која се припрема у Заводу чувати у фрижидеру 72 сата, а не 48 сати као што је садашња пракса.

Након контролног прегледа и обављених разговора у Казнено-поправном заводу Требиње, закључак Независне комисије је да већина досадашњих предложених

препука нису реализоване, те да Управа Завода мора уложити додатне напоре с циљем реализације предложених препорука и да је при томе потребно и интензивније учешће и свих нивоа законодавне и извршне власти у Босни и Херцеговини и Републици Српској, а нарочито с циљем реконструкције и проширења постојећих објеката.

10. Ненајављена посјета Притворској јединици на државном нивоу 19.12.2013. године

Поступајући по писаној притужби притвореног лица И. С., који је на издржавању мјере притвора у Притворској јединици Суда БиХ извршили су ненајављену ад хоц посјету Притворској јединици Суда БиХ 19.12.2013.године.

У својој притужби која је у надлежној служби Парламентарне скупштине БиХ запримљена 15. 11. 2013. године и протоколирана под бројем: 05/6-50-17-208/13, подносилац притужбе навео је један број наводних догађаја за које цијени да су битно утицали на кршење његових права које има као лице на издржавању мјере притвора изречене од Суда БиХ. Притворено лице И. С., као примјере кршења његових људских права, наводи сљедеће:

- да су га шефови смјене више пута „психички злостављали и малтретирали“;
- да су шефови смјена два пута направили службене забиљешке о тим догађајима у Притворској јединици које су прослијеђене Управи Притворске јединице на разматрање и поступање али да по њима ништа није предузето;
- да му није омогућено да позове Независну комисију како би истакао свој проблем јер наводно није добио одобрење од Суда БиХ да као притворено лице може позивати Независну комисију;
- да му то ствара додатне психичке проблеме те да је приморан да узима таблете за спавање и смирење.

Такође, од Независне комисије је затражио да дође у ненајављену посјету и испита све наведено у представци.

Независна комисија је на сједници одржаној 19. 12. 2013. године разматрала наводе представке притвореника И. С. и, узимајући у обзир да је иста особа приликом претходне посјете, 08. 11. 2013. године, указала на овај проблем, донијела је одлуку да исти дан обави ненајављену ад хок посјету Притворској јединици Суда БиХ.

Приликом посјете Притворској јединици Суда БиХ обављен је разговор са командиром Хусеином Хајдаревић, полицијским службеницима Миленком Видовић, љекаром др Дијаном Кошарац и подносиоцем представке притвореником И. С..

Сврха посјете: утврђивање чињеничног стања по наводима из представке.

1. Извршен је увид у службене забиљешке полицијских службеника, и то:
 - Службену забиљешку бр. 503/13 од 27.09.2013. године
 - Службену забиљешку бр. 577/13 од 13.11.2013. године

Службену забиљешку бр. 503/13 од 27.09.2013. године сачинио је полицијски службеник Миленко Видовић а из ње је видљиво да се притвореник И. С. жалио на понашање шефа смјене Миру Анђића због несугласица у вези са дозволом за прање веша и непотребног заустављања у вријеме изласка из Притворске јединице у простор за шетњу и враћања у собу, чиме му се скратило вријеме предвиђено за шетњу.

У разговору са полицијским службеником Миленком Видовић, потврђено је да су у службеној забиљешци констатовани наводи притвореника те да је забиљешка прослијеђена управнику Притворске јединице на знање и даље поступање.

У службеној забиљешци командира Хусеина Хајдаревића, од 02. 10. 2013. године (писана руком), констатовано је да је обављен разговор са полицијским службеником Миром Анђићем, који га је упознао са разлозима конфликта, и да је у забиљешци назначено „пратити стање“.

Из разговора са Хусеином Хајдаревићем може се закључити да он није предузимао даље мјере јер, како је истакао, ова појава није указивала на већу озбиљност.

Службену забиљешку бр. 577/13 од 13.11.2013. године сачинио је полицијски службеник Немања Бјелица. У забиљешки је констатовано да је обављен разговор између командира одјељења затворске полиције Хусеина Хајдаревића и притвореника И. С. који се жалио због проблема који има са заводским полицајцима као и да ће о томе бити обавијештене надлежне институције. И ова службена забиљешка достављена је на даље поступање Управи Притворске јединице.

Из разговора са притвореником И. С. констатовано је да се он командиру Хусеину Хајдаревићу жалио на понашање полицијских службеника Мире Анђић и Рамиза Црновршанина на околности које су већ изнесене у претставци као и на околност да му иста лица одређују куда и како може проћи до љекара иако је пут којим је ишао уобичајени пут и начин посјете љекару.

2. Извршен је увид у здравствени картон И. С. и обављен је разговор са др Дијаном Кошарац. Увидом у здравствени картон притвореника констатовано је да приликом пријема притвореника у Притворску јединицу нису констатовани никакви здравствени проблеми психичке природе. Даље, према стању у здравственом картону, утврђено је да се притвореник 13.11.2013. године обратио др Дијани Кошарац због проблема психичке напетости. Из медицинске документације је видљиво да је др Дијана Кошарац одмах затражила преглед

неуропсихијатра, што свједочи допис број сл. 579/13 од 13. 11. 2013. године упућен Суду БиХ којим се захтијева одобрење прегледа спец. неуропсихијатра за притвореника И. С..

Суд БиХ је 14. 11. 2013. године дао одобрење за посјету спец. неуропсихијатра Омера Чемаловића, који је 18. 11. 2013. године, што је видљиво из здравствене документације, прегледао у Притворској јединици И. С., о чему постоји уредан неуропсихијатријски налаз са дијагнозом: „поремећај прилагођавања“, те је прописана адекватна терапија.

Обављен је разговор са притвореником И. С., који је члановима Независне комисије поновио наводе из предствакe а који су већ констатовани.

На основу непосредног увида у службену документацију и разговора са особљем Притворске јединице и притвореником, може се констатовати следеће:

1. да је Притворска јединица представку И. С. одмах доставила Независној комисији;
2. да су наводи притвореника из представке углавном констатовани и у службеним забиљешкама полицијских службеника;
3. да Независној комисији није предочена документација о предузетом поступању Управе Притворске јединице у вези с наводима у службеним забиљешкама;
4. да је лекар Притворске јединице одмах предузео потребне мјере приликом истицања здравствених проблема (Упутио допис Суду БиХ и затражио преглед лекара спец. неуропсихијатра);
5. да је Суд БиХ одмах реаговао на захтјев лекара Притворске јединице;
6. да се притвореник И. С. налази на прописаној лекарској терапији.

С циљем рјешавања настале ситуације, Независна комисија даје следеће

ПРЕПОРУКЕ

1. Препоручује се Управи Притворске јединице да одмах предузме потребне активности и мјере по службеним забиљешкама полицијских службеника у складу са чланом 80а. Закона о измјенама и допунама Закона БиХ о извршењу кривичних санкција, притвора и других мјера („Службени гласник БиХ“ број: 100/13) и о томе сачини одговарајућу документацију.
2. Препоручује се Управи Притворске јединице да у случајевима када се притвореницима утврде здравствени проблеми психичке природе у предузимању даљих мјера обавезно консултује лекара Притворске јединице и у договору с њим прати реализацију мјера.
3. Налаже се Управи Притворске јединице да о предузетим мјерама обавијести Независну комисију најкасније у року од 30 дана.

Одјељак Ц. Сарадња са другим институцијама Босне и Херцеговине

Током 2013. године Независна комисија наставила је с активностима из своје надлежности и сарадњом с институцијама које имају одређени утицај и додирне тачке у раду са Независном комисијом.

По позиву Министарства правде БиХ, Дамир Чачковић, члан Независне комисије учествовао је у првом круг консултација у изради Стратегије реформе сектора правде 2014-2018. у оквиру стратешког стуба II о теми: Извршење кривичних санкција, 27. марта 2013. године у Зеници.

Прва замјеница предсједника Независне комисије Семиха Боровац, као представница Независне комисије у Радној групи за израду Предлога закона о успостављању Националног превентивног механизма у БиХ, присуствовала је дводневном састанку радне групе задужене за израду правног оквира за успостављање националног превентивног механизма у БиХ 13. и 14. маја 2013. године на Јахорини.

Одјељак Д. Јавност рада

Све сједнице Независне комисије пратили су запослени у Сектору за односе с јавношћу Секретаријата Парламентарне скупштине БиХ а предсједник Независне комисије је, на захтјев представника медија у БиХ, давао и усмене изјаве које су се односиле на рад Независне комисије.

Према члану 17. Пословника о раду Независне комисије, подаци и информације које се прикупе током контроле, те садржај обављених разговора са лицима лишеним слободе као и другим лицима која могу дати релевантне податке су повјерљиве природе те су сједнице Независне комисије по појединим тачкама дневног реда биле затворене за јавност.

Одјељак Е. Административно-техничка подршка у раду

Заједничка служба Секретаријата Парламентарне скупштине БиХ, у складу са чланом 24. Пословника, пружала је сву административно-техничку и стручну подршку у раду Независне комисије. Заједничка служба обезбиједила је потребне услове за рад Независне комисије ангажовањем стручног особља, али и обезбјеђивањем материјално-техничких и других услова за несметан рад.

ПОГЛАВЉЕ IV - ЕВИДЕНЦИЈА РЕАЛИЗАЦИЈЕ ПРЕПОРУКА ЗА ПОБОЉШАЊЕ УСЛОВА БОРАВКА ЗАТВОРЕНИХ ЛИЦА У КАЗНЕНО-ПОПРАВНИМ ЗАВОДИМА

Независна комисија је, у складу са **Закључком бр. 1 Дома народа Парламентарне скупштине БиХ усвојеним на 18. сједници**, у вези са усвајањем Годишњег извјештаја о раду Независне комисије (допис број: 02-50-6-16-18,6/12 од 19. 07. 2012), успоставила **Евиденцију реализације препорука за побољшање услова боравка затворених лица у казнено-поправним заводима** како би пратила реализацију препорука датих казнено-поправним заводима након обављених посјета. У вези с тим је, а у складу са **Закључком 4. Представничког дома са 49. сједнице**, број 01/а-50-1-15-49/13 од 08. 07. 2013. године, и **Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине са 31. сједнице**, број: 02-50-6-16-31/13 од 23. 07. 2013 30. 09. 2013. године, послала циркуларно писмо казнено-поправним заводима у БиХ (број: 05/6-50-13-182-34-5/13) којим је затражила да редовно извјештавају Независну комисију о реализованим препорукама које се односе на уочене недостатке.

У другој половини 2012. године Независна комисија посјетила је:

1. **КПЗ Бања Лука, затворени тип**, 06. 07. 2012.
2. **КПЗ Бихаћ, полуотворени тип**, 28. 09. 2012
3. **КПЗ Добој, полуотворени тип**, 18. 10. 2012.
4. **КПЗ Орашје, полуотворени тип**, 19. 10. 2012.
5. **КПЗ Фоча, затворени тип**, 16. 11. 2012.
6. **КПЗ Тузла, полуотворени тип**, 29. 11. 2012.
7. **КПЗ Бијељина, затворени тип**, 30. 11. 2012.

КПЗ БАЊА ЛУКА

КОМИСИЈА ПОСЈЕТИЛА 06. 07. 2012.

Писмо послано 30. 09. 2013.

ИЗВЈЕШТАЈ О РЕАЛИЗАЦИЈИ ПРЕПОРУКА СТИГАО 23. 01. 2014.

<p>1. Извршеним прегледом утврђено је да су услови за смјештај затвореника на трећем спрату павилјона најбољи јер су просторије недавно реновиране. С тим у вези, ради изједначавања услова боравка свих затвореника у Заводу, потребно је реновирати и остале спратове у којима су смјештени затвореници. Потребно је интензивирати радње на изградњи новог пријемног одјељења.</p>	<p>1. Буџетом за 2013. нису нам одобрена потребна средства за реновирање осталих спратова у објекту павилјона за осуђена лица, тако да су само окречене све просторије на тим спратовима и поправљен одвод. Радови на надоградњи спрата на пријемном одјељењу интензиврани су током 2012. године, тако да је спрат дозидан, објекат покривен и уграђена је столарија. Унутрашњи радови ће бити завршени током 2014. године, након прилива средстава планираних буџетом.</p>
<p>2. Неопходно је што хитније реновирати заједничка купатила, изузев она која су смјештена на трећем спрату павилјона, те заједничке тушеве замијенити са туш-кабинама, чиме ће се допринијети</p>	<p>2. Одмах по пријему извјештаја са препорукама дјелимично је реновирано заједничко купатило, те постављене заштитне преграде између туш-кабина које омогућавају заштиту приватности</p>

заштити приватности затвореника.	осуђених лица.
3. Потребно је у сваком васпитном колективу и притворском одјељењу поставити закључане кутије за убацивање анонимних представки затвореника и притвореника, те да њихов кључ има директор, који ће и запримати те анонимне представке.	3. Одмах по пријему извјештаја са препорукама за сваку васпитну групу постављене су закључане кутије за убацивање анонимних представки лица лишених слободе, чији се кључ налази код директора који прима те анонимне представке. Кутије су постављене на мјестима која нису покривена видео-надзором.
4. Потребно је уредно и редовно водити контролну књигу хране и то сваки дан а не, као што је сада био случај, само радним данима а не викендима.	4. Одмах по пријему извјештаја са препорукама организовано је вођење контролне књиге хране за сваки дан.
5. Потребно је побољшати услове боравака притвореника с циљем побољшавања садржаја круга за шетњу. Наиме, притвореницима је омогућен боравак на отвореном у трајању од два сата дневно али они то вријеме проводе на бетонираним површинама без икаквих садржаја, за разлику од затвореника који на располагању имају чак и базен.	5. Планом за 2014. годину предвиђен је наставак радова на доградњи једног спрата на објекту притвора, чији интензитет ће зависити од прилива средстава. У оквиру ових радова планиране су активности за проширење садржаја круга за шетњу притворених лица.
6. Потребно је затворенике и притворенике који су осуђени, односно притворени од стране Суда БиХ упознати са одредбама Закона Босне и Херцеговине о извршењу кривичних санкција, притвора и других мјера, и осталим државним прописима о чему ће потписати и изјаву о упознавању која ће се чувати у њиховим досијема. Наиме, прегледом персоналних досијеа утврђено је да се затвореници упознају само са ентитетским а не и са државним ЗИКС-ом.	6. Одмах по пријему извјештаја са препорукама организовано је упознавање осуђених односно притворених лица од Суда БиХ са одредбама Закона Босне и Херцеговине о извршењу кривичних санкција, притвора и других мјера, као и осталим подзаконским актима, о чему потписују изјаву о упознавању, која се улаже у њихов досије.
7. Потребно је увести праксу да медицинско особље дијели лијекове у вечењим сатима, те тако избјећи могуће злоупотребе као и то да затворска стража нестручно дијели лијекове затвореницима,	7. Нисмо у могућности да са постојећим медицинским особљем организујемо подјелу вечерње терапије, па смо принуђени да припремљене дозе лијекова лицима лишеним слободе у то вријеме

<p>на шта је сада приморана.</p>	<p>даје дежурни полицајац. У 2013. години усвојен је Правилник о измјенама и допунама Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста у КПЗ Бања Лука, којим је, између осталог, повећан број извршилаца на радном мјесту медицинских техничара са два на четири. Због ограничених средстава за исплату плата запослених нисмо добили сагласност за пријем нових радника на наведено радно мјесто. Имајући у виду да су буџетом за 2014. годину планирана средства за ту намјену, спровешћемо законом прописани поступак и извршити попуно којом ће се омогућити цјелодневни рад медицинског техничара у вечерњим сатима.</p>
<p>8. Потребно је затвореника Ж. Ђ., чим се за то стекну услови, пребацити у затвор Бијељина или неки други завод који би био ближе мјесту пребивалишта породице, како би га могли чешће посјећивати чланови породице и друга лица, а све у складу са чл. 17.1. Европских затворских правила.</p>	<p>8. Осуђено лице Ж.Ђ. и даље се налази на издржавању казне затвора у КПЗ Бања Лука. Именовани је два пута подносио предлог за премјештај у КПЗ Бијељина и то:</p> <ul style="list-style-type: none"> -дана 11. 09. 2012. године, који је одбијен рјешењем Министарства правде БиХ од 07.11.2012. године и -дана 27. 05. 2013. године, који је одбијен рјешењем Министарства правде БиХ од 03. 09. 2013. године. <p>Комисија за условни отпуст Босне и Херцеговине је 31. 12. 2013. године одбила предлог установе за условни отпуст Ж.Ђ.</p> <p>Из наведеног је видљиво да смо предузели све активности с циљем поступања по датој препоруци, али да нисмо надлежни за доношење одлуке о премјештају именованог осуђеног лица.</p>
<p>9. Потребно је уредити и опремити просторију и за вјернике исламске вјероисповијести, као и остварити сарадњу са Исламском вјерском заједницом како би се обезбиједили услови за задовољавање вјерских потреба лица смјештених у Заводу</p>	<p>9. У погледу остваривања услова за задовољавање вјерских потреба за вјернике исламске вјероисповијести остварена је потпуна сарадња са Исламском вјерском заједницом тако да вјерски службеник исламске вјероисповијести редовно обилази осуђена лица исламске вјероисповијести. У оквиру надоградње и опремања пријемног</p>

	одјељења ријешити се и проблем просторије за вјернике исламске вјероисповијести.
--	--

КПЗ БИХАЋ

КОМИСИЈА ПОСЈЕТИЛА 28. 09. 2012.

Писмо послано 30. 09. 2013.

ИЗВЈЕШТАЈ О РЕАЛИЗАЦИЈИ ПРЕПОРУКА СТИГАО 08. 10. 2013.

<p>1. Личне досијее затвореника потребно је водити у складу са Упуством о матичним књигама, досијеу и начину одређивања третмана затвореника (“Службени гласник БиХ“ број 34/05”). У том смислу потребно је да сви лични досијеи имају садржај евиденције докумената те све потребне документе (потврду о пријему притвореника и осуђеника, изјава о упознавању са законским прописима, рјешење о радном ангажману и накнади за рад, рјешење о дисциплинској санкцији итд.).</p>	<p>Одмах по пријему извјештаја и разматрања препоруке одржан је састанак са руководиоцима унутрашњих организационих јединица и том приликом им је наложено да се сва нужна документација у досијеу сваког затвореника ажурира и да се настави са таквим начином рада убудуће. Тако се сада у сваком личном досијеу затвореника налази: потврда о пријему притвореника и осуђеника; изјава о упознавању са законским прописима, рјешења о радном ангажовању и накнади за рад за затворенике који имају радни ангажман, сав дисциплински спис за затворенике код којих са водио дисциплински поступак.</p>
<p>2. Везано за исхрану затвореника и притвореника потребно је:</p> <p>2.1. У складу са чланом 40., став 5. Правилника о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције, мјере притвора или других мјера БиХ узорке хране која се припрема у Заводу, чувати у фрижидеру 72 часа, а не 24 часа, као што је садашња пракса.</p> <p>2.2. У складу са чланом 45. Правилника о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције мјере притвора или других мјера БиХ, љекар је обавезан да најмање једном седмично, а други здравствени радник сваки дан, обилази кухињу и провјерава хигијенске услове, начин припремања хране, квалитет намирница и калоричну вриједност хране као и здравствено стање лица која раде у кухињи те да о томе води књигу контроле кухиње.</p> <p>2.3. У складу са чланом 45. Правилника о</p>	<p>-Наложено је да се узорак хране која се припрема у заводу чува 72 сата, а не 24 сата.</p> <p>-Наложено је здравственим радницима Завода да сваки дан обилазе кухињу и провјеравају хигијенске услове, начин припремања хране, квалитет намирница и калоричну вриједност хране као и здравствено стање лица која раде у кухињи, те је оформљена посебна Књига контроле кухиње, а досадашњи начин праћења горе наведеног стања стављен је ван снаге.</p>

<p>кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције мјере притвора или других мјера БиХ уредно водити књигу исхране јер је утврђено да се од марта 2012. године иста уопште не води, док се у ранијем периоду водила само за доручак и ручак, а не и за вечеру.</p>	
<p>3. Неопходно је да Завод формира Пријемно одјељење у складу са чланом 136. Закона о извршењу кривичних санкција БиХ у оквиру којег ће утврђивати приједлог третмана затвореника, што је неопходни услов за поступак њихове ресоцијализације.</p>	<p>ПРЕПОРУКЕ 3, 4, 5 и 9</p> <p>Стављање у функцију новосаграђеног објекта у којем ће бити смјештено и Пријемно/отпусно одјељење још је у току. Сада је у фази поступак пријема и укњижбе објекта код надлежних органа, набављена је нужна опрема, Влади Федерације Босне и Херцеговине упућен је захтјев за одобравање сагласности за пријем стручног особља и службеника затворске полиције-страже. Поступак добијања одобрења за пријем нових запосленика одвија се изузетно тешко и до сада нисмо у могућности да под било којим условима ставимо новосаграђени објекат у функцију а који поред пријемно/отпусне улоге има низ других обавезних садржаја: просторију за слободне посјете затвореника; просторије за извршење дисциплинских санкција, одјељење за спровођење мјера појачаног надзора и пенолошки третман високо ризичних особа, заводски стационар са амбулантом те посебан одјел за праћење, надзор затвореника путем видео-надзора и извршење казне електронским надзором. И даље се воде активности око добијања одређене неперспективне војне имовине заводу. Завод у том смислу предузима одговарајуће мјере и стално је у контакту са надлежним министарствима. По нашим досадашњим сазнањима, ову препоруку ће бити врло тешко реализовати, јер је неперспективна имовина већ раније додијељена одређеним институцијама и предузећима који се не односе домаћински према тој имовини. Наиме, или су је предали на коришћење другим лицима, или је скоро уништена (девастирана, срушена), или је запуштена и сл. На појединим објектима грађани одвозе грађевински материјал, дио</p>
<p>4. Министарство правде треба предузети потребне активности у циљу запошљавања додатних службеника (затворске страже, психолога, педагога) који су неопходни за функционисање новог објекта.</p>	
<p>5. Министарство правде треба предузети потребне активности у циљу уступања Заводу неперспективне војне имовине на подручју општине Бихаћ, што би омогућило повећање капацитета Завода и премјештање једног дијела затвореника.</p>	

	<p>користи како ко хоће (нпр: Касарна Вердо поље Бихаћ). У другој војној Касарни Дедо Мусић-Покој-Бихаћ, која је додијељена Терминалима ФБиХ, на улазним капијама већ је израсло дрвеће, објекти пропадају, разбијена су стакла, кровови девастирани и сл, приватне осигуравајуће агенције које су ангажоване за чување објекта у својој режији крче и сијеку зарасле површине које наликују прашуми. Крајње је вријеме да се нешто предузме и да се дио наведене војне имовине додијели заводу који би је могао одржавати и ставити у функцију привредну јединицу, што ће бити могуће након усвајања новог Правилника о унутрашњој организацији (правилник је достављен ФБиХ на одобрење).</p>
<p>6. Неопходно је у складу са чланом 43. Закона о извршењу кривичних санкција у БиХ побољшати здравствену заштиту, и у том циљу:</p> <p>6.1. Лјекара стално ангажовати у заводској амбуланти као и организовати редовне специјалистичке прегледе у Заводу.</p> <p>6.2. Организовати здравствену заштиту затвореника у заводској амбуланти током 24 часа дневно, те у том циљу запослити додатне медицинске раднике, који би радили и трећу смјену.</p> <p>6.3. Склопити уговор са Кантоналном болницом у Бихаћу, Одјељење за болести овисности или неуропсихијатрија, ради успостављања квалитетније праксе лијечења болесника-овисника о опијатима, којих је у затвору $\frac{1}{4}$ у односу на укупан број затвореника.</p>	<p>-Завод је одмах ангажовао још једног лјекара, и то специјалисту неуропсихијатра, будући да међу затвореницима има доста оних који спадају у рањиву категорију (овисници, тешки социјални случајеви, високоризичне особе). Сада у заводу ординирају два лјекара по уговору о дјелу (лјекар опште праксе, који је при крају специјалистичког студија из интерне медицине, и неуропсихијатар);</p> <p>-упућен је захтјев Влади ФБиХ за пријем још једног медицинског техничара како би затвореницима здравствена заштита била на располагању током 24 сата, и ефикасније пружене услуге;</p> <p>-ангажовањем специјалисте неуропсихијатра који је запосленик Кантоналне болнице у Бихаћу- Одјел неуропсихијатрије, створене су све претпоставке за адекватан третман овисничке популације, тако да је он укључен у стручни тим сектора за васпитање и позитивни резултати су већ видљиви. Они ће бити још већи када запослимо психолога и социјалног радника за шта смо упутили захтјев за одобрење Влади ФБиХ.</p>
<p>7. Неопходно је и формирање додатних радних јединица унутар Завода, у којима би затвореници били радно ангажовани, с обзиром на садашње ограничене</p>	<p>-Једна од већих потешкоћа у законитом одвијању процеса преваспитања осуђених особа, јер је радна окупација осуђеника незамјенљива метода у третману. Одмах</p>

<p>могућности Завода да радно ангажују затворенике, што представља битан фактор њиховог преваспитавања и ресоцијализације. У том циљу препоручује се регистрација привредне јединице, како би се већина затвореника могла ангажовати.</p>	<p>смо размотрили све потенцијале завода тако да смо повећали радну окупираност за 30% те смо заузели став да се створе могућности да сви осуђеници који изразе жељу за радом буду радно окупирани (ангажовани). Ову активност завршићемо до краја 2013. године.</p> <p>Сачињен је план позитивне окупације осуђених особа у којем су укључени сви аспекти (картакарактеристике осуђеног, његове способности, образовне потребе, наклоност спорстким и другим вјештинама, здравственом и социјалном стању и сл.). Дали смо приоритет пољопривредној производњи, развијању пластичне производње поврћа, а и производњи воћа и гљива. Успоставили смо добру сарадњу са Заводом за пољопривреду УСК-а и Федерације БиХ те разним удружењима и невладиним организацијама. Ангажовали смо уговором о дјелу дипломираног инжењера пољопривреде да својим стручним радом организује пољопривредну производњу. Позитивни резултати су већ видљиви. Ове године урод поврћа је премашио све потребе за поврћем завода за цијелу годину, а вишак смо пласирали уз сагласност федералног министарства правде јавној кухињи, Кантоналној болници у Бихаћу и Црвеном крсту УСК-а. План радног ангажовања затвореника даје добре резултате у сваком погледу. У наредном периоду сви радно способни осуђеници, па и особе са инвалидитетом биће радно окупирани. У току је процедура добијања сагласности за систематизацију радних мјеста на којима се запошљавају затвореници а за шта треба сагласност федералног министарства правде.</p>
<p>8. Некоришћене кревете неопходно је из соба изнијети, јер собама дају изглед претрпаности и смањују (квадратуру) слободан простор у собама.</p>	<p>Примјењује се од дана ваше посјете. Управа завода чини све да затвореницима омогући што више сврсисходног простора. Дојам о претрпаности соба узрокује у одређеним периодима више фактора; пријем нових затвореника (упутни акти од судова), отпуштени осуђеници у току дана и сл.</p>
<p>9. Потребно је да Завод, у складу са</p>	

<p>чланом 58. Правилника о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције мјере притвора или других мјера БиХ што хитније обезбиједи просторије за слободне посјете, у којима ће се налазити лежај, чиста постељина и санитарни чвор, јер су садашње неодговарајуће.</p>	
<p>10. Потребно је да Завод обезбиједи услове за ресторанске посјете, односно посјете у којима ће затвореници остваривати несметани контакт са члановима своје породице. С тим циљем је потребно преуредити парк, који се тренутно користи за ту сврху, те поставити клупе и надстрешницу.</p>	<p>Ресторанске посјете и стварање услова за посјете у парку. Препорука је прихватљива и у току је доношење новог правилника о кућном реду Завода у којем ће бити утврђена као заводска погодност и биће реализована. Препоруке за посјете у парку су одмах прихваћене и осуђене особе које задовољавају безбједносне аспекте већ их користе. Простор је прилагођен тој врсти посјете. Ово ће дати добре резултате.</p>
<p>11. У собама притворског одјељења потребно је преуредити и санитарне чворове, те у складу са чланом 28. Правилника о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције мјере притвора или других мјера БиХ, на собама поставити врата како би се приликом коришћења обезбиједила потпуна заштита приватности.</p>	<p>Препоруке усвојене и одмах су све препреке отклоњене у собама притворског одјељења, само што су умјесто врата на отворима уграђени одговарајући непровидни паравани, чиме се штити приватност сваког притвореника.</p>
<p>12. За вјерске потребе католичких и православних вјерника потребно је створити услове, односно опремити просторије.</p>	<p>Завод је потписао споразум о сарадњи са вјерским заједницама (исламска, католичка и православна). У развојним пројектима планирано је трајно рјешење упражњавања вјерских слобода затвореника. У садашњој ситуацији сви услов морају бити исти за све три конфесије. Спремни смо да одговоримо на све разумљиве захтјеве представника свих вјерских заједница. Завод је створио све позитивне претпоставке и тај однос ће се унапређивати добром узајамном сарадњом.</p>

КПЗ ДОБОЈ

КОМИСИЈА ПОСЈЕТИЛА 18.10.2012.

Писмо послано 30.9.2013.

ИЗВЈЕШТАЈ О РЕАЛИЗАЦИЈИ ПРЕПОРУКА СТИГАО 03. 02. 2014.

<p>1. Потребно је побољшати услове боравка у собама и у том смислу:</p> <p>1.1. У складу са чланом 27. ставом 2. Правилника о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције, мјере притвора или других мјера БиХ (пречишћени текст “Службени гласник БиХ” број 55/09) поставити веће прозоре који ће обезбиједити довољно дневног свијетла.</p> <p>1.2. Некоришћене кревете избацити из соба како би се добио додатни простор и на тај начин побољшали услови боравка у појединим собама.</p> <p>1.3. У складу са чланом 36. ставом 1. Правилника о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције, мјере притвора или других мјера БиХ (пречишћени текст “Службени гласник БиХ” број 55/09) у свакој соби инсталирати по један ТВ пријемник.</p>	
<p>2. Неопходно је да Завод формира пријемно одјељење у складу са чланом 136. Закона Босне и Херцеговине о извршењу кривичних санкција, притвора и других, мјера (пречишћени текст “Службени гласник БиХ” број 12/10) у оквиру којег ће утврђивати предлог третмана затвореника, што је неопходан услов за поступак њихове ресоцијализације.</p>	
<p>3. Неопходно је побољшати здравствену заштиту те у складу са чланом 73. ставом 1. Закона Босне и Херцеговине о извршењу кривичних санкција, притвора и других, мјера (пречишћени текст “Службени гласник БиХ” број 12/10) стално ангажовати љекара у заводској амбуланти као и организовати редовне специјалистичке прегледе у Заводу. Такође је потребно организовати здравствену заштиту затвореника у заводској амбуланти током 24 сата дневно и у том циљу запослити додатне медицинске раднике који би радили и трећу смјену.</p>	

<p>4. Везано за одржавање личне хигијене и хигијене у собама потребно је:</p> <p>4.1. Притвореницима омогућити купање најмање једном дневно а у складу с чланом 25. Правилника о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције, мјере притвора или других мјера БиХ (пречишћени текст “Службени гласник БиХ” број 55/09).</p> <p>4.2. У складу с чланом 32. Правилника о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције, мјере притвора или других мјера БиХ (пречишћени текст “Службени гласник БиХ” број 55/09), да љекар или други здравствени радник Завода једном седмично врши контролу хигијене у собама и о томе води посебну евиденцију.</p>	<p>Сходно вашем акту, број и датум везе, обавјештавамо вас да смо поступили по вашој препоруци, те у складу са нашим финансијским могућностима извршили реконструкцију мокрих чворова у КПЗ Добој.</p>
<p>5. У вези са исхраном затвореника и притвореника потребно је:</p> <p>5.1. У складу с чланом 40, ставом 5. Правилника о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције, мјере притвора или других мјера БиХ (пречишћени текст “Службени гласник БиХ” број 55/09) узорке хране која се припрема у Заводу, чувати у фрижидеру 72 часа, а не 24 часа, као што је садашња пракса.</p> <p>5.2. У складу са чланом 45. Правилника о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције мјере притвора или других мјера БиХ (пречишћени текст “Службени гласник БиХ” број 55/09) љекар је обавезан најмање једном седмично, а други здравствени радник сваки дан, вршити обилазак кухиње и провјеравање хигијенских услова, начина припремања хране, квалитет намирница и калоричну вриједност хране као и здравствено стање лица која раде у кухињи, те о томе водити књигу контроле кухиње.</p> <p>5.3. У складу с чланом 41. ставом 1. Правилника о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције, мјере притвора или других мјера БиХ</p>	<p>У осталом дијелу подржавамо ваш закључак који се односи на казнено-поправне установе у РС, наведено у тачки бр. 5.</p>

<p>(пречишћени текст “Службени гласник БиХ” број 55/09) храна се мора припремати на основу седмичних јеловника а не на основу 15-дневних, као што је то садашња пракса.</p>	
<p>6. Неопходно је побољшати могућности Завода за радно ангажовање затвореника те у том циљу формирати додатне радне јединице а што ће представљати битан фактор преваспитавања и ресоцијализације затвореника.</p>	
<p>7. Побољшати садржаје слободних активности затвореника као допунски облик општег и стручног образовања ради стицања позитивних навика за рационално коришћење слободног времена послје пуштања на слободу у складу са чланом 87. Закона о извршењу кривичних санкција БиХ (пречишћени текст “Службени гласник БиХ” број 12/10). У том циљу потребно је да Завод организује додатне секције у којима би били ангажовани затвореници.</p>	
<p>8. Потребно је да Завод донесе Правилник о коришћењу видео надзора који ће јасно да регулише поступак за приступ серверу и прегледање снимака са надзорних камера као и да јасно пропише која су лица овлашћене за те радње.</p>	

КПЗ ФОЧА

КОМИСИЈА ПОСЈЕТИЛА 16.11.2012.

Писмо послано 30.9.2013.

ИЗВЈЕШТАЈ О РЕАЛИЗАЦИЈИ ПРЕПОРУКА СТИГАО 16. 12. 2013.

<p>1. а) Неопходно је побољшати здравствену заштиту те, у складу са чланом 73. став (1) Закона Босне и Херцеговине о извршењу кривичних</p>	<p>а) Осуђеним лицима се током издржавања казне затвора свакодневно обезбјеђује примарна здравствена заштита. Свако осуђено лице може бити прегледано у</p>
---	---

санкција, притвора и других мјера (пречишћени текст - „Службени гласник БиХ“, број 12/10), стално ангажовати љекара у заводској амбуланти као и организовати редовне специјалистичке прегледе у Заводу. Наиме, Управа Завода још увијек није успјела стално радно ангажовати љекара иако су улагали додатне напоре те једно вријеме чак и имали радно ангажованог љекара. Осим тога, потребно је и додатно опремити службу здравствене заштите ради обављања специјалистичких прегледа, и то првенствено набавити рендгенски апарат.

б) Неопходно је склопити уговор о сарадњи са најближом болницом за психијатријске болести како би се омогућило спровођење медицинских процедура у лијечењу болести зависности међу затвореницима овог затвора а чије је присуство евидентно. Уговор о дјелу са неуропсихијатром не обезбјеђује довољно квалитетан третман овој популацији затвореника јер се своди на лијекове за спавање и лијекове против болова.

било које доба дана од заводског љекара. Заводски љекар упућује осуђена лица на специјалистичке прегледе и одлучује о хитности специјалистичког прегледа, док те прегледе одобрава директор Установе. Специјалистички преглед који не изискује додатна испитивања или снимања обавља се у самој установи, у за то намјенски одређеној просторији, док се они прегледи који захтијевају додатну дијагностику обављају у специјализованим ординацијама КБЦ Фоча. Већина специјалистичких прегледа се мора унапријед заказивати, што зависи од врсте и самог прегледа те ординирајућег љекара специјалисте. Руководство ове установе уложило је додатне напоре у погледу сарадње са КБЦ Фоча, са којима је наша установа потписала уговор о коришћењу услуга специјалистичких прегледа и дијагностике, тако да је знатно скраћено вријеме чекања и заказивања специјалистичких прегледа о/л, па је смим тим и унапријеђена здравствена заштита осуђених.

Што се тиче ангажовања заводског љекара на неодређено радно вријеме, извјештавамо вас да је ова установа тренутно у фази спровођења конкурсне процедуре за попуно упражњеног радног мјеста - помоћника директора за здравствену службу-заводски љекар у КПЗ Фоча. Наиме, дана 02.12.2013 године, актом директора КПЗ Фоча, бр. 01-622/13 поново је расписан јавни конкурс за попуњавање радног мјеста.

б) Што се тиче лијечења болести зависности и здравственог третмана таквих особа, евидентно је да након потписивања уговора са КБЦ Фоча, Одјељење неуропсихијатрије, др Зорица Лазаревић, на основу уговора о дјелу, пружа потпуни терапијски третман за ову категорију осуђених лица. Важно је нагласити да се наведено односи на ону категорију овисника који су под симптоматском терапијом, док је за осуђена лица која током издржавања казне душевно оболе или показују тешке

	психичке сметње предвиђена могућност смјештаја у специјализовану здравствену установу (чл. 140 ст.1 ЗиКС-а БиХ).
<p>2. Потребно је да Завод донесе одговарајући акт о коришћењу и заштити видео- надзора којим ће јасно регулисати поступак за приступ серверу и прегледање снимака са надзорних камера као и да јасно пропише која су лица овлашћена за те радње. Наиме, према садашњем стању, приступ серверу је заштићен шифром коју знају само помоћник директора и његов замјеник, чиме је онемогућена злоупотреба тако да је потребно овај поступак само правно нормирати правилником или одлуком.</p>	<p>2.Што се тиче правног нормирања у погледу заштите и коришћења видео-надзора, извјештавамо вас да је директор КПЗ Фоча донио Упуство о поступању и коришћењу система видео- надзора објеката КПЗ Фоча“ бр.01-657/13 од 11. 10. 2013 бодине, гдје су јасно прецизиране процедуре и поступци приступа серверу и прегледавању снимака те одређена лица која су овлашћена за наведене радње.</p>
<p>3. Потребно је у Одјељењу са посебним режимом поставити кутију за анонимне представке затвореника.</p>	<p>3.Што се тиче ове препоруке, извјештавамо вас да смо у ходнику Одјељења посебног режима, на видљивом и за свако осуђено лице једнако доступном мјесту поставили једно сандуче за анонимне представке осуђених лица. Наведено сандуче је закључано а кључ је депонован код дежурног радника Одјељења. Сандуче се свакодневно отвара, те уколико има поште, она се одмах без прегледања упућује директору Завода на разматрање.</p>
<p>4. Потребно је да се затвореницима у Одјељењу са посебним режимом омогуће слободне посјете те да се, у складу са чланом 58. Правилника о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције мјере притвора или других мјера БиХ (пречишћени текст - “Службени гласник БиХ”, број 55/09), обезбиједи просторија за те посјете у којима ће се налазити лежај, чиста постељина и санитарни чвор, јер су садашње просторије неодговарајуће.</p>	<p>4.Што се тиче обје препоруке, констатујемо да сходно одредбама чл. 58 ст. 1. Правилника о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције, мјере притвора или других мјера-пречишћени текст (“Сл. гласник БиХ”, бр. 55/09) и чл. 47. ст. 1. тач. 3. Правилника о погодностима и годишњем одмору затвореника који казну затвора издржавају у заводу за извршење кривичних санкција и других мјера БиХ-пречишћени текст (“Сл. гласник БиХ”, бр. 67/09), боравак са брачним и ванбрачним другом у посебној просторији представља једну од погодности која се користи у кругу установе. Наведену погодност одобрава руководилац установе у којој осуђени издржава казну затвора, уколико се испуне прописани услови. Погодности, уопште, представљају скуп подстицајних мјера усмјерених на пружање повјерења</p>

	осуђеном лицу, и неспадају у категорију обавезних, законом прописаних права осуђених лица. Могућност за одобравање и коришћење погодности стиче се у складу са испољеним владањем и осуђеног, при чему је питање врсте и обима коришћења погодности одеређено класификационо-стимулативном групом, односно Правилником о класификацији и рекласификацији осуђених лица.
<p>5. Потребно је да Министарство правде БиХ поново размотри да ли је упућивање затвореника које је осудио Суд БиХ у Одјељење са посебним режимом у складу са Законом Босне и Херцеговине о извршењу кривичних санкција, притвора и других мјера (пречишћени текст - „Службени гласник БиХ“, број 12/10) с обзиром да је ово одјељење формирано на основу посебног закона Републике Српске.</p>	<p>5. Што се тиче препоруке везано за критеријуме запошљавања осуђених лица, констатујемо да је директор Завода, сходно чл. 90 ст. 3. Правилника о кућном реду за издржавање казне затвора ("Сл. гласник РС", бр. 36/11), донио Правилник о систематизацији радних мјеста за осуђена лица бр. 01-425/11 од 01. 06. 2011. године, у којем су јасно дефинисане категорије радних мјеста и услови за запошљавање осуђених у установи. Битно је нагласити да поред редовног запошљавања, односно радних мјеста дефинисаних наведеним правилником, КПЗ Фоча и Привредна јединица „Дрина“ додатно ангажују осуђеничку радну снагу на повременим пословима на радилиштима ван установе. Ради се о радовима проистеклим из уговора ПЈ „Дрина“ и трећих лица а односе се најчешће на грађевинске, металопрерађивачке и друге врсте радова и услуга.</p>
<p>6. Потребно је да Завод прошири могућности радног ангажиовања затвореника те да пропише јасне процедуре и критеријуме њиховог запошљавања, чиме ће се избјећи било каква дискриминација.</p>	

КПЗ ТУЗЛА

КОМИСИЈА ПОСЈЕТИЛА 29.11.2012.

Писмо послано 30.9.2013.

ИЗВЈЕШТАЈ О РЕАЛИЗАЦИЈИ ПРЕПОРУКА СТИГАО 14.10.2013.

--	--

<p>1. Неопходно је запошљавање додатног заводског особља како би се ефикасније проводио третман ресоцијализације. С тим циљем потребно је да Министарство правде ФБиХ што хитније предузме све потребне мјере ради именовања директора Завода као и запошљавања додатних службеника затворске страже те социјалног радника и васпитача.</p>	<p>1. Предлог правилника о унутрашњој организацији Казнено-поправног завода полуотвореног типа у Тузли упућен је Влади Федерације Босне и Херцеговине на сагласност, с обзиром да тек након добијања сагласности Владе ФБиХ ступа на снагу. Уз Предлог правилника достављена су позитивна мишљења на предлог правилника Канцеларије Владе Федерације БиХ за законодавство и усклађеност са прописима Европске уније и Федералног министарства правде. Федерално министарство правде није могло дати сагласност на Предлог правилника због тога што је у њему систематизовано више извршилаца у односу на постојећи правилник (10 затворских полицајаца-стражара, 2 медицинска техничара и 2 виша референт-трговца у кантини), а из разлога што би то било, како је наведено у мишљењу Федералног министарства финансија, у супротности са Пројектом реформе јавне управе у Босни и Херцеговини и политиком Владе Федерације БиХ у погледу ограничења повећања броја запослених у федералним органима управе. Напомињемо да Влада Федерације БиХ може прихватити наше образложење уз Предлог правилника и дати сагласност на Предлог правилника и поред негативног мишљења Федералног министарства финансија, након чега би Правилник ступио на снагу. Одмах по ступању на снагу правилника, наставили би са већ започетим поступцима попуне упражњених мјеста државних службеника и намјештеника која су остала упражњена по основу пензиоисања, дисциплинских казни о престанку радног односа у органу државне службе или пак добровољним иступањем из органа државне службе. Рјешењем Владе Федерације БиХ од 01.07.2013 године именовани су директор Завода, Музафер Карић, и замјеник директора Завода, Љубиша Варешкић.</p>
<p>2. Потребно је физички одвојити затворенице од малољетника смјештених у Васпитно-поправном дому, с обзиром да</p>	<p>2. У Казнено-поправном заводу полуотвореног типа Орашје основано је и опремљено Одјељење за извршење</p>

<p>се они константно сусрећу у свакодневним активностима.</p>	<p>васпитне мјере упућивања у васпитно-поправни дом, и колико је нама познато, спроведени су поступци пријема државних службеника и намјештеника за рад на Одјељењу. Одмах након што почне са радом, малољетници из овог завода ће бити премјештени у Орашје и на тај начин ће бити и одвојени (у правом смислу ријечи) од осуђених особа женског пола које издржавају казну затвора у овом заводу.</p>
<p>3. Неопходно је побољшати услове боравка затвореника и притвореника у Заводу те с тим у вези:</p> <p>3.1. Потребно је смањити број затвореница јер се стиче дојам да су поједине собе у Одјељењу за затворенице мале и не испуњавају законом прописане стандарде. Такође је уочено да и просторије дневног боравка у Одјељењу нису одговарајуће величине у односу на број затвореница.</p> <p>3.2. Реновирати купатила те у Одјељењу за затворенице поставити додатне туш-кабине јер је постојећи број недовољан за потребе затвореница.</p> <p>3.3. Потребно је окречити собе, у складу са чланом 35. Правилника о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције, мјере притвора или других мјера БиХ (пречишћени текст “Службени</p>	<p>3.1. Овај завод је једини у Федерацији БиХ у којем казну затвора издржавају осуђене особе женског пола. Потпуно смо свјесни чињенице да су смјештајни капацитети (40 осуђеница) претрпани, с обзиром на прописане стандарде. На извршење казне затвора примају се осуђенице по упутним актима надлежних судова, те никако не можемо утицати на број осуђених особа женског пола које се упућују на издржавање казне затвора, држећи као крајње непопуларну мјеру обавјештења судова (судови у Федерацији БиХ, Суд БиХ и Суд Брчко Дистрикта) да су нам смјештајни капацитети попуњени те да нисмо у могућности да примимо на издржавање казне затвора нове осуђенице.</p> <p>3.2. С обзиром да су нам недавно одобрена нова финансијска средства за буџет 2013. године, до краја ове године настојаћемо спровести поступак и реновирати купатила и у осуђеничким ламелама Козловац и у одјељењу у којем казну затвора издржавају осуђене особе женског пола те поставити додатне туш-кабине.</p> <p>3.3. Након што су нам за ову годину одобрена новчана средства, извршена је набавка боје за кречење и осталог материјала, те ћемо ангажовањем осуђених лица у етапама окречити све просторије у којима бораве особе на</p>

гласник БиХ” број 55/09), којим је прописано да просторије крече најмање једном годишње, а по потреби и чешће.

3.4. У Пријемно-отпусном одјељењу, а по потреби и у другим собама, треба поставити довољан број ноћних ормарића за сваког затвореника, у складу са чланом 21. став 1. Правилника о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције, мјере притвора или других мјера БиХ (пречишћени текст - “Службени гласник БиХ”, број 55/09).

3.5. У собама у којима бораве затвореници које је осудио Суд БиХ потребно је инсталирати по један ТВ пријемник у складу са чланом 36. Правилника о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције, мјере притвора или других мјера БиХ (пречишћени текст - “Службени гласник БиХ”, број 55/09).

3.6. Потребно је обезбиједити затвореницима посебан простор у којем ће чувати сезонску гардеробу, с обзиром да њено држање у собама ствара неред и смањује корисну површину собе, као и простор за вјерске потребе.

3.7. Потребно је завршити реновирање соба изнад Пријемно-отпусног одјељења, чиме ће се повећати капацитет Завода.

3.8. Иако је хигијена у собама задовољавајућа, потребно је да лекар или други здравствени радник једном седмично врши контролу хигијене у собама и о томе води евиденцију, у складу са чланом 32. Правилника о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције, мјере притвора или других мјера

издржавању казне.

3.4. Ноћни ормарићи за сваког осуђеника такође ће се бити постављени у складу са расположивим, односно преосталим новчаним средствима за те намјене.

3.5. У наредној буџетској години, у складу и обиму са одобреним средствима за те намјене, настојаћемо поставити ТВ пријемнике у свакој соби у којој бораве осуђеници по пресудама Суда БиХ.

3.6. Просторију у којој ће се чувати сезонска гардароба осуђеника нисмо били у могућности обезбиједити, али ће нам у сваком случају у наредном периоду то бити један од приоритетних задатака.

3.7. Собе изнад Пријемног-отпусног одјељења веома лако се могу ставити у функцију, чиме би се повећао капацитет Завода, а једини разлог због чега то није урађено јесте чињеница да нисмо добили сагласност за ново запошљавање особља које би радило са тих око 20 осуђеника више (служба осигурања, третмана и здравствене заштите).

3.8. Здравственој служби Завода наложено је да једном седмично контролише хигијену у собама и да о томе води евиденцију.

<p>БиХ (пречишћени текст - “Службени гласник БиХ”. број 55/09)</p>	
<p>4. Потребно је побољшати здравствену заштиту затвореника и притвореника те обезбиједити уредно достављање лијекова а посебно када су у питању антидепресиви и седативи те набавку трака за мјерење холестерола и триглицерида.</p>	<p>4. Према нашим сазнањима, снабдјевеност антидепресивима и седативима је на задовољавајућем нивоу. Проблеми настају једино у случајевима када осуђеници одбијају да приме замјенски лијек, а поступак јавне набавке се мора спровести према генеричким, а не фабричким називима лијекова. При томе не оспоравамо да је понекад било „застоја“ у снабдијевању лијековима, али због тог што изабрани добављач није испоставио потребане лијекове.</p>
<p>5. Потребно је да Завод постави кутију за анонимне притужбе затвореника и притвореника.</p>	<p>5. Кутије за анонимне притужбе су постављене.</p>
<p>6. Потребно је побољшати контролу квалитета хране и хигијенских услова у кухињи те с тим у вези:</p> <p>а. У складу са чланом 40. став 5. Правилника о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције, мјере притвора или других мјера БиХ (пречишћени текст - “Службени гласник БиХ”, број 55/09), узорке хране која се припрема у Заводу чувати у фрижидеру 72, а не 24 сата, као што је садашња пракса.</p> <p>б. У складу са чланом 45. Правилника о кућном реду у установама за издржавање кривичне санкције мјере притвора или других мјера БиХ (пречишћени текст - “Службени гласник БиХ”, број 55/09) љекар је обавезан да најмање једном седмично а други здравствени радник сваки дан обилази кухињу и провјерава хигијенске услове, начин припремања хране, квалитет намирница и калоричну вриједност хране као и здравствено стање лица која раде у кухињи те да о томе води књигу контроле кухиње.</p>	<p>а. Тренутно не посједујемо потребну опрему за чување узорака хране 72 умјесто 24 сата, уз напомену да Завод за јавно здравство ТК врши редовну контролу узорака хране у Заводу.</p> <p>б. Здравственој служби Завода наложено је да обавезно, најмање једном седмично обилази кухињу и провјерава хигијенске услове и начин припремања хране. Калоријску вриједност и анализу остављених узорака хране редовно контролише Завод за јавно здравство ТК са којим је склопљен уговор о обављању наведених услуга. Медецински техничари такође свакодневно провјеравају хигијенске услове у осуђеничким кухињама а осуђене особе радно ангажоване у осуђеничким кухињама посједују уредне санитарне књижице.</p>
<p>7. Потребно је у досијеима затвореника чувати и рјешење о радном ангажману јер у досијеу морају бити сва писмена везано за тог затвореника, у складу са чланом 17. став 1. Правилника о кућном реду у</p>	<p>7. Рјешења о радном ангажману осуђених лица већ дуже вријеме се улажу у личне листове сваког осуђеника.</p>

<p>установама за издржавање кривичне санкције, мјере притвора или других мјера БиХ (пречишћени текст - “Службени гласник БиХ”, број 55/09).</p>	
<p>8. Потребно је да Завод, у складу са чланом 24.4. Европских затворских правила, организује аранжмане посјета који ће затвореницима омогућити да квалитетније одржавају и унапређују породичне односе. С тим у вези, потребно је да се тзв. посјете на капији 1 омогуће свим затвореницима а да се само изузетно користе просторије за посјете са стакленом преградом која онемогућава физички контакт, или да те посјете организује унутар круга Завода.</p>	<p>8. Тзв. посјете на капији осуђеницима се одобравају увијек када то безбједносни аспект дозвољава.</p>
<p>9. Потребно је да Завод донесе Правилник о коришћењу видео-надзора којим ће се јасно регулисати поступак за приступ серверу и прегледање снимака са надзорних камера као и да јасно пропише која су лица овлашћена за те радње.</p>	<p>9. Такође, у најскорије вријеме приступићемо изради Правилника о коришћењу видео-надзора којим ће бити детаљно регулисана сва питања из ваше препоруке.</p>

Прикупљене повратне информације о реализацији препорука датих за вријеме обављених посјета Независна комисија ће, у складу са закључком Дома народа Парламентарне скупштине БиХ, доставити и Заједничкој комисији за људска права, права дјетета, младе, имиграцију, избјеглице, азил и етику.

ПОГЛАВЉЕ V - ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА И ПРЕПОРУКЕ

а.) Закључна разматрања

1. 2013. година у раду Независне комисије обиљежена је углавном активностима на контроли реализације препорука које је Независна комисија упутила КПЗ-овима с циљем отклањања недостатака уочених приликом редовних обилазака завода и побољшања услова за боравак у заводима и обезбјеђивања поштовања и остваривања људских права затворених и притворених лица. Те активности Независне комисије истовремено су везане и за реализацију закључка Заједничке комисије за људска права, права дјетета, младе, имиграцију, избјеглице, азил и етику Парламентарне скупштине БиХ којим је Независној

комисији наложено успостављање евиденције издатих препорука и њихове реализације, Закључком Дома народа Парламентарне скупштине БиХ број 02-50-6-16-18,6/12 од 19.07.2012. године и закључком 4 Предстваничког дома Парламентарне скупштине БиХ број: 01/а-50-1-15-49/13 од 08.07.2013.године.

2. Важно је истаћи да су сви КПЗ-ови којима су приликом редовних контрола издате препоруке с циљем отклањања уочених неправилности обавијестили Независну комисију о реализацији препорука, чиме је успостављен одговоран однос на принципима сарадње између Независне комисије и завода, а што истовремено показује одговоран однос управа завода према Парламентарној скупштини БиХ која усваја Извјештај о раду Независне комисије и прати реализацију његових препорука.
3. Независна комисија је и поред добијених одговора од управа завода извршила и непосредну контролу реализације препорука и то контролним прегледима у осам КПЗ-ова увидом на лицу мјеста.
4. На основу контролних прегледа у осам КПЗ-ова, може се констатовати да је од 76 издатих препорука и то

- у потпуности реализовано 19
- дјеломично реализовано 9
- није реализовано 48
-

Потпуно реализиоване

У потпуности реализоване препоруке упућују на закључак да се ради о препорукама које су заводи углавном препознали као начин рјешавања одређених пропуста у свом раду на основу сопственог знања и стручности, уз помоћ управе завода и службеног особља. То истовремено указује на спремност управа завода да активно раде на отклањању недостатака с циљем побољшања услова боравка и поштовања људских права затвореника и притвореника у складу са донесеним прописима из области извршења кривичних санкција.

Препоруке које су реализоване углавном се односе на стварање бољих услова боравка у заводима као што су:

- побољшање хигијенских услова
- већа лична хигијена затворених и притворених лица
- побољшање услова боравка на отвореном у смислу обезбјеђивања најмање два сата дневно на свјежем ваздуху и шетње
- побољшање коришћења слободног времена стварањем адекватног простора за обављање активности као што су секције, спортске активности и сл.
- осигурање веће контроле квалитета и количине исхране и примјене стандарда у исхрани, чему посебно мјесто припада здравственим радницима запосленим у

заводима који имају обавезу контроле наведених услова и успостављање евиденција о извршеним контролама.

Истиче се осигурање права затвореним и притвореним лицима на анонимну притужбу постављањем кутија за анонимне притужбе, а што је урађено у свим заводима те је тако препорука у потпуности реализована (осим КПЗ-а Требиње), што омогућава остваривање и поштовање људских права у КПЗ-овима.

Дјелимично реализоване

Препоруке које су дјелимично реализоване углавном се односе на побољшање остваривања права на здравствену заштиту и дијелом на побољшање услова боравка у заводима.

Када је у питању здравствена заштита, може се констатовати да је примјетно побољшање у погледу начина вођења евиденције трошења и чувања лијекова који се дају затвореним и притвореним лицима овисним о опојним дрогама, што директно доприноси већој сигурности коришћења ових средстава и спречавању злоупотреба приликом лијечења овисника. Због дјелимичне реализације препорука у овој области, још увијек је присутан проблем слабе опремљености заводских амбуланти техничким апаратима и приручним лабораторијама због чега се за готово све прегледе користе услуге здравствених установа. То узрокује дуго чекање на прегледе и ствара додатне трошкове заводу, а посебно утиче на благовремено пружање здравствене заштите. С тим у вези истиче се и проблем недостатка здравственог особља у заводима а посебно стално запосленог љекара. Ова препорука је дјелимично реализована у смислу закључивања нових уговора са љекарима који повремено долазе у заводе, чиме се избјегава законска обавеза сталног присуства љекара као и потребног здравственог особља у трајању од 24 сата. Стога је присутна појава да затворски чувари у ноћним сатима затвореницима дијеле лијекове, чак и опијате (примјер: КПЗ Сарајево - Одјељење Игман, КПЗ Орашје, КПЗ Требиње) што може у случају злоупотребе угрозити здравље затвореника. Напомињемо да је здравствена заштита једно од основних људских права затворених и притворених лица те неиспуњавањем ових законских обавеза нарушава се принцип остваривања здравствене заштите у заводима.

Дјелимично су реализоване препоруке које се односе на побољшање хигијенских услова у заводима а у директној су вези са реконструкцијом санитарних чворова, проширењем простора за уградњу санитарија, обезбјеђивањем топле воде и услова за обављање основних физиолошких потреба.

Истиче се Притворско одјељење у Главној згради КПЗ-а Сарајево у којем су дјелимично реализоване препоруке које се односе на обезбјеђење наведених услова, али гдје се још увијек простор за обављање основних физиолошких

потреба налази у просторији у којој се борави, одвојен само ниском полуотвореном преградом, што је недопустиво и крајње нељудски.

Дјелимична реализација препорука које се односе на стварање бољих услова боравка допринијела је да се донекле поправило стање у појединим заводима у погледу личне хигијене затворених и притворених лица (купање три пута седмично умјесто два пута, иако је правило сваки дан), затим свакодневно обезбјеђивање купатила топлом водом, постављање туш-кабина и сл., боља организација простора у собама (размјештај кревета, увођење реда у собама, кречење и сл.) или преуређење простора за заједнички боравак (проширење, премјештај у адекватнији простор и сл.).

Препоруке које се односе на употребу видео-надзора, чиме се гарантује већа безбједност у заводима, такође су дјелимично реализоване у смислу стављања под већу контролу простора у којем се налазе сервери, али још увијек ниједан завод није донио прописе о употреби видео-надзора и тиме спријечио његове енвентуалне злоупотребе.

Управе заводе као оправдање за неизвршење препорука наводе недостатак средстава, као и то да су дјелимично реализовали препоруке користећи претходно одобрена средства и то уз помоћ запослених у заводу и затворених лица.

Нису реализоване

Препоруке које заводи нису реализовали углавном се односе на стварање бољих услова за боравак у заводима а које захтијевају веће улагање финансијских средства у реконструкцију и у изградњу нових завода као и на препоруке које се односе на запошљавање заводског особља. Ове препоруке нису реализоване те тако није изграђен државни затвор, завод у Бијељини, Мостару, нити су проширени или реконструисани заводи (Сарајево, Добој, Тузла).

Недостатак потребног заводског особља, посебно васпитача, у великој мјери се одражава на испуњење основне сврхе кажњавања, а то је преваспитавање и ресоцијализација који се постиже адекватним педолошко – андрагошким третманом и васпитним радом. Због недостатка ових службеника не може да почне са радом ни оспособљено ново одјелење КПЗ-а Бусовача које више од године дана стоји затворено иако испуњава све услове за пријем 50 затвореника. Управе завода као оправдање за неизвршење препорука наводе недостатак финансијских средстава које им и поред уредно и благовремено поднесених захтјева нису одобрила надлежна министарства правде, а што је била њихова обавеза у складу са закључком Парламентарне скупштине БиХ.

5. Нису реализоване обавезе које је утврдила Парламентарна скупштина БиХ приликом усвајања Извјештаја о раду Независне комисије за 2012. годину а

које се односе на усклађивање закона из области извршења кривичних санкција, тј. ЗИКС-а БиХ са законима ентитета. Због тога је и даље присутан проблем различитог третмана затворених и притворених лица јер их доводи у неравноправан положај у погледу остваривања основних људских права.

Закључак Парламентарне скупштине БиХ који се односи на сарадњу Суда БиХ и Независне комисије у погледу омогућавања несметаног рада и комуникације са затвореницима и притвореницима у свим КПЗ-овима успјешно се реализује те су за похвалу и брзе интервенције Суда БиХ у случају давања одобрења за коришћење здравствених услуга љекара специјалиста притвореним лицима.

б.) Препоруке

Независна комисија предлаже Парламентарној скупштини БиХ да усвоји овај извјештај са сљедећим препорукама:

1. Потребно је да надлежне институције убрзају активности потребне за изградњу државног затвора, чиме ће се затвореници и притвореници из надлежности Независне комисије ставити у једнак положај уз побољшање услова њиховог смјештаја и поштовања људских права и основних слобода.

2. Надлежни органи Федерације БиХ, Републике Српске и Брчко Дистрикта БиХ треба да ускладе своје законе из ове области са ЗИКС-ом БиХ, као и друге прописе (нпр. правилнике о кућном реду и др.), а све с циљем једнаког поступања са затвореницима и притвореницима на цијелом простору Босне и Херцеговине.

3. Даје се подршка Независној комисији у њеном раду, посебице на континуираном прачењу и извјештавању о реализацији препорука Независне комисије.

ПРЕДСЈЕДНИК НЕЗАВИСНЕ КОМИСИЈЕ

др сц. Миле Ласић

Доставити:

- 1. Парламентарној скупштини БиХ**
- 2. Министарству правде БиХ**
- 3. а/а**